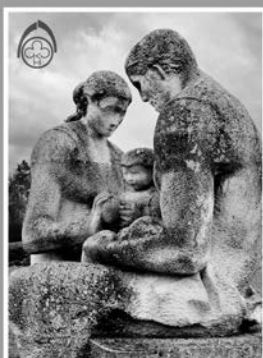

KRÁSNÉ MĚSTO
ČASOPIS PŘÁTEL KUTNÉ HORY

4 | 2021

KRÁSNÉ MĚSTO

Krásné město 4/2021

Založeno v roce 1938

vychází čtvrtletně

č. 4 vyšlo 31. 12. 2021

náklad 400 ks

Vydává

Město Kutná Hora, IČO: 00236195

Evidenční číslo: MK ČR E 17482

ISSN 2571-4538

Řídí redakční rada

Lenka Frankovicová, Mgr. Petra Načeradská,

Mgr. Kateřina Ďoubalová, DiS.,

PhDr. Jana Vaněčková, PhDr. Vojtěch Vaněk, Ph.D.,

PhDr. Lukáš Provaz (vedoucí redaktor),

PhDr. Aleš Pospíšil, Eva Entlerová, BBus (Hons)

Redakce a administrace

Odbor cestovního ruchu, školství a kultury

Městský úřad Kutná Hora

Václavské nám. 182, 284 01 Kutná Hora

Bc. Jaroslava Brandejská, tel.: 327 710 151,

e-mail: brandejska@mu.kutnahora.cz

Technická redakce a grafická úprava

Grafické studio – Dvořák

Na Provaznici 65, Kutná Hora

tel.: 602 149 796

e-mail: reklama.dvorak@wo.cz

Tisk

GRAFIA GRÝČ

Buzulucká 490, 284 01 Kutná Hora

Titulní strana: Detail sousoší „Rodina“ v areálu polikliniky od Sylvie Lacinové (1923-2019)

(foto: Vladimír Dvořák)

Zadní strana: celkový pohled

(foto: Vladimír Dvořák)

Vážení čtenáři,

nové číslo Krásného města se inspirovalo jedním z pořadů letošního festivalu Ortenova Kutná Hora a věnuje se **KUTNOHORSKÝM LÉKAŘŮM**.

V prvním příspěvku podává pediatr a dětský kardiolog *MUDr. Bohuslav Procházka* přehled **historie kutnohorských nemocnic**. Popisuje, kde všude se v našem městě během staletí poskytovala zdravotnická péče. Historik *PhDr. Pavel Novák, CSc.*, navazuje článkem, v němž pod názvem **Tři kutnohorští lékaři 19. století a navíc jeden vesnický** připomíná životní osudy Georga Dörella, Josefa Jaromíra Štětky, Josefa Šichy a Františka Stáného.

Pražský publicista a člen Rotary klubu *MgA. Svatopluk K. Jedlička* v článku **Rotariáni ve službách medicíny** připomíná aktivity tohoto klubu v Kutné Hoře převážně v době první republiky.

Následuje příspěvek s názvem **Dvacet let v kutnohorské nemocnici**, v němž místní internista a gastroenterolog *MUDr. Dalibor Smetáček* zachytil lepší i horší časy zdejší nemocnice v 70. až 90. letech minulého století. Téma kutnohorských lékařů pak uzavírá novinář *Mgr. Vítězslav Hospes*, který vzpomíná na primáře, malíře a muzikanta **MUDr. Zdeňka Kloučka** (1923–2011).

Místopředseda Klub rodáků a přátel Kutné Hory – Kutná Hora v Praze *Ing. Vlastislav Navrátil* shrnuje průběh letošního **Ortenovy Kutné Hory** a připomíná několik výročí. Následuje interview, které s paní *Ivanou Šebkovou*, dcerou Zdeňka Ornesta, vedla členka festivalového výboru *Mgr. Marie Valtrová*. Rozhovor přinášíme pod názvem **Sen končí vždycky tak, že se z něj vzbudíme!** Na programu Ortenovy Kutné Hory byl letos mj. koncert Epoque Quartetu, který je známý i účinkováním v televizní taneční show StarDance. Violoncellista *Vít Petrášek* poskytl Krásnému městu rozhovor, který nese nadpis **Čtyřjediná bytost**.

Následuje náš nepravidelný seriál Střípky z archivu. V jeho jedenácté části se *PhDr. Lukáš Provaz* zaměřil na **hrob rodiny Witawských** v parku Na Náměti.

Nevídanou podívanou v Kutné Hoře představovalo v listopadu **snesení zvonů Michal a Ludvík** z věže Jezuitské koleje a jejich odvoz k opravě. O akci informuje *Ing. Soňa Krejčová*, technická správkyně památek Římskokatolické farnosti – arciděkanství Kutná Hora.

Krásné město dále upozorňuje na **nové publikace** s kutnohorskou tematikou a číslo uzavírá tradiční rubrika **Kronika**, v níž shrnujeme místní kulturní a společenské události od října do začátku prosince.

LP

Historie kutnohorských nemocnic

Vzhledem k velmi omezeným možnostem léčby různých onemocnění ve středověku bylo nejdůležitější poskytnout nemocným či poraněným základní potřeby, tj. dostatek jídla, pití, teplo, oblečení a možnost spánku.

Pokud nebylo možno poskytnout tyto základní potřeby v domácím prostředí, bylo nutné nemocného svěřit špitálu. Na samotné léčbě se podíleli dle charakteru nemoci bylinkáři, ranhojiči, mastičkáři, porodní báby, ale i kováři a podobně. Chirurgické praktiky se považovaly za něco nečistého a chirurgie se nevyučovala ani na Karlově univerzitě (mezi čtyři základní fakulty od roku 1348 patřila i fakulta lékařská).

Během minulých století nacházíme na mapě Kutné Hory řadu objektů se zdravotnickým zaměřením, některé z nich bych rád v našem článku zmínil.

❑ **Sedlecký klášter.** Papež Řehoř VIII. přikázal roku 817 všem klášterům pečovat o nemocné, zraněné a invalidní. Součástí vznikajících klášterů byl i špitál, který býval umístěn z hygienických důvodů těsně u klášterní brány a kromě „kaldaria“ to bylo jediné místo v klášteře, kde se topilo. Jak vypadal středověký sedlecký cisterciácký špitál dnes nevíme.

❑ **Kláster svatého Lazara.** Rytířský řád sv. Lazara vznikl v Jeruzalémě v roce 1113 jako řád pečující především o nemocné s vážnými infekčními chorobami v období křížáckých válek. Věnoval se především postiženým s leprou. Vzhledem k velmi dlouhé inkubační době a pomalému vývoji nemoci se projevilo onemocnění často až po návratu ze Svaté země do Evropy. Řád do Čech přišel řád ve 13. století a vybudoval

jako první klášter sv. Lazara v Praze (v místě dnešní Lazarské ulice). V Čechách vzniklo několik dalších tzv. klášterů malomocných (leprosárií), objektů, kde byli nemocní v přísné izolaci a dostávalo se jim jídla, pití, oblečení a tehdy možné zdravotní péče. Vznikly v Olomouci, Klatovech a Jindřichově Hradci. V Kutné Hoře byl kostel sv. Lazara na předměstí Kolmarku, za Čáslavskou branou přibližně v místě dnešního plaveckého bazénu. Vedle kostela měl přílehlý hospodářský dvůr s několika menšími objekty pro péči o nemocné leprou. Díky izolaci pacientů a nižší nakažlivosti počet nemocných postupně klesal, až se onemocnění přestalo ve větší míře vyskytovat. V pozdější době zde byli umístěni ležící pacienti dlouhodobě nemocní a zvláště invalidní horníci po těžkých úrazech v dolech. Jak kostel a okolí vypadalo, můžeme vidět

Původní podoba nemocnice na Pirknerově náměstí čp. 228, mezi 1868 a 1881 (fotoarchiv ČMS, bez ev. č.)

i na Willenbergově panoramatu Kutné Hory z roku 1602. V 19. století byl kostel zbořen a na jeho místě byla postavena kaplička sv. Lazara, u které mj. dostávali poslední pomazání odsouzení na smrt při své poslední pouti na šibeniční kopec. V dnešní době je kaplička opravená a posunuta o několik desítek metrů směrem na Karlov.

❑ **Špitál sv. Kříže.** Jedná se o objekt, který sloužil nejdříve jako kutnohorská nemocnice. U jeho zrodu stál v roce 1324 Štěpán Pirkner z Pirkensteina, bohatý kutnohorský měšťan, který měl tvrz, vybudovanou jeho otcem Bertholdem, položenou mezi Kutnou Horou a sedlečským klášterem. Na stavbu špitálu věnoval svůj dům a velkou zahradu za Čáslavskou branou. Vznikl objekt zprvu určený pro 24 nemocných, ke kterému byl přistavěn kostel sv. Kříže a podle něho získal špitál své jméno. Správa byla zprvu svěřena malínskému faráři Voldřichovi. Byli zde jmenováni dva faráři (jednoho jmenovalo vedení Kutné Hory a druhého sedlečtí cisterciáci). Špitál dostával dary, odkazy, důchody a almužny ke svému provozu,

Některé osvědčené bylinné recepty z dávných dob (středověku):

- Při nespavosti a nepokojných snech spát na polštáři naplněném bukvicí lékařskou (*Betonica officinalis*).
- Na zánětlivá místa přikládat obklady se sporýšem lékařským (*Verbena officinalis*).
- Spáleniny se hojily odvarem ze lněného semínka (*Linum usitatissimum*).
- Výborný lék proti horečkám a zimnicím byl podběl léčivý (*Tussilago farfara*).
- Oční choroby léčila levandule úzkolistá (*Lavandula angustifolia*).
- Odolávat všem vlivům nečistých sil pomáhal kozlík lékařský.
- Ve víně uvařené semeno fenyklu a celeru bylo dobré na bolest ledvin a přinášelo ženám jejich čas.
- Kdo si zlomil nohu, měl pít vodu z kozlíku. Malým dětem dej ráno na lačno lžici a vyženeš červy z břicha. A působí též proti revmatismu, vodnatelnosti, dně, žloutence, oteklým žlázám, kožním vyrážkám a „těžkému močení“.

jsou zachovány nadační listy – dlouhá seznamy dárců i částky, kterými bylo přispěno na provoz. Darované nemovitosti (objekty, pozemky) nesměly být prodány. Vedle péče o nemocné ve špitále (později jich bylo až sto) se zde vydávalo jídlo pro chudé, nemocné, kteří byli léčeni doma a žactvu. Špitál byl od poloviny 14. století patronem kostela ve Veletově a později byly všechny výnosy z obce Veletova věnovány špitálu. Správu špitálu vykonávala městská rada, jmenovala jednoho až dva správce – tzv. špitálmistry. Na jednáních městské rady se často projednávala neuspokojivá ekonomická situace. Sám objekt měl v přízemí i v prvním patře čtrnáct oken a střední chodba ústila přímo na kůr kostela. Představu o špitální budově dnes získáme při pohledu na zbytky budovy od Vrchlice. V roce 1833 městský „fyzik“ označil špitál za budovu nezdravou a ukončil jeho provoz. Ještě téhož roku byl špitál prodán za 2 500 zlatých panu Pospíšilovi a ten jej přenechal M. B. Tellerovi, který jej přestavěl na cukrovar a olejnu. Sám kostel sv. Kříže byl prodán také, vznikla v něm hospoda, krčma a tančírna. V roce 1839 byl z větší části zbořen a vybavení bylo předáno společně s vybavením kostela sv. Lazara do kostela sv. Bartoloměje. Osud velkého Brandlova obrazu Sv. Konstantina není známý. Zbytky kostela – zvl. gotický portál – můžeme vidět ještě dnes ve zdi vedoucí k budově cukrovaru.

❑ **Radnice na „Panském (dnešním Palackého) náměstí“** vzniká od roku 1499. Její součástí byla dle dochovaných plánů i tzv. „bláznice“, prostor určený k izolaci vážně duševně nemocných, kteří by mohli ohrozit okolí, ale i sebe.

❑ **Klášter sv. Voršily**, vystavěný K. I. Dietzenhoferem, byl ve 40. letech 18. století, těsně po dokončení stavby v současné podobě, využit řadu let jako velký lazaret v době tzv. slezských válek.

❑ **Nadační dům měšťanů kutnohorských – čp. 206 na Pirknerově náměstí.** Do tohoto domu byli převedeni chovanci špitálu sv. Kříže v roce 1839. Na jeho vzniku se podíleli kutnohorští měšťané: Byly vyhlášeny sbírky na jeho stavbu, mj. jedna na pouti u příležitosti výročí sta let od úmrtí Petra Brandla (†1735 v Kutné Hoře). V této době byly přidány také zisky např. z ochotnických představení. Tyto sbírky inspirovaly Josefa Kajetána Tyla ke vzniku povídky *Hra z ochoty*. Nadační dům vznikl na místě původního kostela sv. Bartoloměje zbořeného v roce 1838, ze kterého zůstala pouze věž. Nový špitál v sobě obsahoval jak nemocnici, tak i prostory pro manželské páry v nouzi a „ne vlastní vinou zchudlé“. Součástí špitálu byla i kaple Povýšení sv. Kříže, do níž byl předán inventář z původního kostela sv. Bartoloměje. V přízemí se nacházela nemocnice, kuchyň, v prvním patře bylo osm pokojíků a velká síň – refektář. Většinou zde bylo mezi třiceti a čtyřiceti tzv. internistů, ostatní (externisté) nemocní a postižení docházeli pro ošetření a stravu. V roce 1883 jich bylo 153.

❑ **Dům na Pirknerově náměstí čp. 203** byl zakoupen ze špitální nadace v roce 1862. Jednalo se o drobný objekt a jeho koupě byla nutná pro rozšíření kapacity nadačního domu.

❑ **Dům v Hornické ulici čp. 209 (dnešní budova VZP).** V roce 1882 byl zakoupen za 2 000 zlatých zchátralý objekt při špitální zahradě. Byl zbourán a nákladem 40 000 zlatých postaven architektem F. Hradeckým v novorenesančním slohu.

Záběr z nemocnice na Pirknerově náměstí, asi 1928 (foto Kutina, archiv dr. Michala Dlouhého)

Byla to ve své době velmi elegantní budova, její střední rizalit zdobil obraz Panny Marie s Ježíškem a po stranách Štěpán Pirkner z jedné a sv. Alžběta Durynská z druhé strany. Objekt byl určen pro zchudlé a nemocné občany Kutné Hory a v jeho části se nacházelo i několik tříd řemeslnické školy.

□ Všeobecná nemocnice na Pirknerově náměstí čp 228.

Rozvoj přírodních věd, medicíny a nových technických postupů v léčbě různých onemocnění vedl ve druhé polovině 19. století ke změně přístupu v léčbě nemocných. Do obrazu nemocnice s převážně sociální péčí přibývají i nové invazivní postupy (chirurgické, gynekologické) na jedné straně a pokroky v mikrobiologii a epidemiologii na straně druhé, mění přístupy u řady nemocných. Nové, moderní nemocnice již mají operační sály, vyšetřovací sálky a podobně. V této době vznikla myšlenka vzniku zcela nové „moderní“ nemocnice. Základní kámen byl položen 1861. Největší zásluhy o tuto stavbu měl kutnohorský purkmistr Josef Jaromír Štietka. Náskry i stavbu budovy nemocnice provedl ředitel místní reálky Jiří Zach. Budova byla postavena v tehdy moderním novogotickém slohu, se štíty, fiálami, římsovým, klenbami a podobně. Měšťan pan Moravec založil vkladem 2 700 zlatých nadaci pro nemajetné vyléčené pacienty na jídlo a dopravu. V ekonomicky slabých dobách vycházely kutnohorské dívky a prováděly sbírky lůžkovin, příkrývek a prádla ve prospěch nemocnice. V čele ústavu stál ředitel MUDr. František Stáně a byli zde zaměstnaní dva lékaři. Každý rok zde bylo ošetřeno až tisíc pacientů a roční provoz stál 15 000 zlatých. Stavba byla dokončena v roce 1868, ale v roce 1881 přibýlo druhé křídlo, postavené místním architektem Čeňkem Dajbychem. V roce 1896 byl v zahradě nemocnice vybudován ještě pavilon pro infekční onemocnění. Již ve druhé čtvrtině 20. století však přestávala kapacita nemocnice

dostačovat, a tak vznikají plány na stavbu nové, moderní nemocnice mimo historické centrum města.

Více než 700 let historie kutnohorských „nemocnic“ ukazuje vývoj zdravotní péče v příslušném období. Ve všech dobách však Kutná Hora poskytovala prostředky na jejich provoz jednak přímo, jednak prostřednictvím četných darů jednotlivců, spolků nebo cechů.

Byly doby bohaté a doby chudé, ale město tuto roli vždy plnilo dle svých možností. To by měla být výzva pro současnost i budoucnost.

Závěrem by se chtěl vrátit k významnému kutnohorskému lékaři **MUDr. Juliu Fantlovi**. Pocházel z Čimelic v jižních Čechách, v roce 1912 maturoval na gymnáziu v Českých Budějovicích. Při studiu na lékařství na Karlo-Ferdinandově univerzitě se zapojil do vlasteneckého hnutí. Posléze byl zatčen a odsouzen na šest let vězení, zprvu byl v Praze a poté v městě Arad v Rumunsku. Po smrti císaře Františka Josefa I. byl z vězení propuštěn. V nové republice dokončil studia a promoval v roce 1920. Poté nastoupil jako lékař v Kutné Hoře, nejprve v Masarykově ústavu a posléze si otevřel svoji praxi v domě čp. 635/7 v Radnické ulici. V roce 1926 se oženil a měl dvě dcery. Byl nesmírně pracovitý, oblíbený a měl velmi silné sociální citění. V roce 1932 se přestěhoval do domu čp. 240 v České ulici, kde měl i větší ordinaci s čekárnou. V roce 1939 byl v důsledku svého židovského původu vyloučen z lékařské komory, a tudíž mu byla zakázána lékařská praxe. Posléze mohl alespoň léčit židovské pacienty jako jediný lékař v okrese Kutná Hora, ovšem za velmi ztížených podmínek. V červnu 1942 byl s celou rodinou deportován do Terezína, posléze v roce 1943 byla celá rodina převezena do Osvětimi-Birkenau. Tam v červenci 1944 dr. Fantl zemřel v plynové komoře – z celé rodiny přežila pouze starší dcera Dagmar (později provd. Lieblová).

Bohuslav Procházka

Tři kutnohorští lékaři 19. století a navíc jeden vesnický

Taky jste si všimli, že u většiny významných Kutnohořanů se sice dozvíme, čím se stali pro Kutnou Horu významnými, jak napomohli jejímu rozvoji, ale o tom, jací byli ve své profesi, obvykle zjistíme jen minimum? Nejinak tomu bude i s lékaři, o nichž bude řeč. Proč tomu tak je? Snad proto, že lidská paměť je selektivní. Špatně se časem zapomíná a nejenom individuální, ale i kolektivní paměť přenáší z generace na generaci jen to dobré. Proto se o Georgu Christianu Augustu Dörellovi, Josefu Jaromírovi Štětкови, Josefu Šíchovi a Františku Stáněm jako o lékařích mnoho nedozvíme. Bezesporu to byli lékaři dobří, lidská paměť je totiž tak trochu potměšilá. Kdyby způsobili svojí lékařskou činností nějaké neštěstí, zcela určitě by se to vyprávělo ještě po několik generací. Ale nyní již blíže k jednotlivým lékařům.

Nejstarším ze zmiňovaných lékařů byl Georg Ch. A. Dörell. Narodil se roku 1769 v Eislebenu poblíž Halle an der Salle v Německu. O jeho vzdělání nevíme prakticky nic, jako jediný ze sledovaných čtyř lékařů byl nejenom lékařem, ale i chirurgem. Chirurg neboli ranlékař mohl mít pouze nižší vzdělání a také nebyl považován za rovnocenného lékařům, kteří museli mít univerzitní vzdělání. Do Kutné Hory přišel v roce 1798, kdy se stal městským fyzikem (tehdejší označení lékaře). Vedle toho působil i jako hornický lékař. V Kutné Hoře totiž v první polovině 19. století probíhala řada hornických průzkumných prací, které měly obnovit slávu kutnohorského dolování a napomoci hospodářskému vzestupu Kutné Hory.

MUDr. Josef Jaromír Štětka (1808–1878)
(foto z pozůstalosti Václava M. Dajbycha)

Byl rovněž závodním lékařem ve státní tabákové továrně v tehdy ještě samostatném Sedlci.

Pamětníci se shodují v tom, že v závěru života to byl bručoun, který nebyl u českých obyvatel Kutné Hory příliš oblíben. Důvod však nebyl ve způsobu jeho léčení, ale v tom, že mluvil pouze německy. U rodilého Němce ze země Sasko-Anhaltsko se tomu nelze divit. S češtinou se setkal až v Kutné Hoře a krom nejchudších vrstev zde většina obyvatel byla schopna komunikovat německy, a neměl tudíž potřebu mluvit česky. Národní obrození bylo ve 40. letech v samých počátcích a Dörell nechápal, proč čeští vlastenci ožívují český jazyk a zakládají různé instituce pouze pro Čechy. Je tak trochu paradox, že před svou smrtí v roce 1842 vyhledal nikoliv názorově mu bližšího doktora Stáně, ale předního představitele českého národního obrození v Kutné Hoře doktora Štětku.

Do dějin se zapsal Dörell nikoliv svým lékařským působením, ale svojí činností ovocnářskou. Snad proto, že jeho přínos byl celostátní, a nikoliv pouze pro Kutnou Horu, byla tato činnost pozapomenuta. Dörell vlastnil dvě zahrady, v nichž pěstoval a šlechtil ovocné dřeviny. Jednu přímo v Kutné Hoře v sousedství Kouřimské brány, kde si nechal v roce 1831 místo zříceného domu věžního postavit dům, druhou v Bykánici, která dříve patřila zrušenému jezuitskému řádu. Korespondoval s řadou pomologů své doby a osobně se znal s děkanem Rösslerem v Poděbradech, nejvýznamnějším šlechtitelem ovoce v 19. století v českých zemích. Vyměňoval si s ním rouby i vyšlechtěné odrůdy a Dörellova práce záhy přinášela konkrétní výsledky. Vyšlechtil několik odrůd švestek a jablek. Nejznámější z nich je tzv. Dörellova velká švestka – sladká pološvestka s obtížně odlučitelnou dužinou od pecky, vyšlechtěná z uherské švestky. Jako Rösslerova školka Sans Pareil a další, i Dörellovy zahrady byly po jeho smrti vykáčeny a dnes již nejsou Dörellem vyšlechtěné odrůdy známy.

Zapomenut by neměl být Dörell ani jako amatérský mineralog. Jeho nálezy se staly součástí sbírky barona Fridricha Dalberga v Roztěži. Lze se domnívat, že tato jeho záliba měla souvislost s jeho působením jako hornického lékaře, kdy mu dávali samotní horníci tipy, kde se jaký nerost dá najít.

Dörell zemřel roku 1842, v roce, ve kterém oslavy připomínající barokního malíře Petra Brandla, jenž zemřel v Kutné Hoře, odstartovaly kutnohorské národní obrození.

O lékařích z doby před Dörellem nevíme prakticky nic. V dějinách Nových Dvorů se však dočteme o kutnohorském lékaři MUDr. Františku Třebickém, který byl zetěm ředitele panství F. Steindorfa. Nevíme, zda to byl Dörellův předchůdce, či některý soukromý lékař. Doktor Třebický se podílel významnou měrou na výsadbách tuzemských i exotických dřevin, které byly dováženy v letech 1776–1782 hrabětem Janem Karlem Chotkem ze zahraničí a vysazovány v širokém okolí Nových Dvorů. Hrabě Chotek k němu měl důvěru a považoval ho v oblasti botaniky za odborníka. To je však také to jediné, co o MUDr. Třebickém víme.

Dalším kutnohorským lékařem, který převzal post městského lékaře po Georgu Dörellovi, byl Josef Štětka. Ze čtyř lékařů, jejich osudy sledujeme, bylo právě Štětкови věnováno nejvíce pozornosti, a to zásluhou jeho národně obrozenického

působení. Narodil se roku 1808 v Litni nedaleko Berouna, po gymnaziálních studiích v Praze, kde se teprve začal učit česky, studoval medicínu v Praze. Zde se také seznámil s vůdčími osobnostmi národně obrozeneckého hnutí, kterému doslova propadl. V roce 1835 se dostal zásluhou svého příbuzného, pozdějšího prvního starosty Kutné Hory po roce 1848 Floriana Hockeho do Kutné Hory. Klientelu si získával laskavým jednáním, neustálým zvyšováním své lékařské odbornosti a také tím, že hovořil česky. Po smrti G. Dörella v roce 1842 se stal městským a také soudním lékařem, a tím se nejenom etabloval v kutnohorské společnosti, ale rovněž se i ekonomicky zajistil. Stal se iniciátorem založení kutnohorské nemocnice. Na ni směřovaly výtěžky divadelních představení ochotnického divadla. Prozatímní nemocnice s dvanácti lůžky byla zřízena v roce 1851 u Sv. Bartoloměje a Štětka v ní léčil chudé pacienty zdarma. Nová budova nemocnice na Pirknerově náměstí byla dostavěna v roce 1868 a Štětka se v ní stal primářem. Na tomto postu působil až do své smrti.

Do dějin Kutné Hory se Štětka zapsal jako vlastenec a neúnavný organizátor veřejného života. Ve 40. letech se stal iniciátorem založení městské knihovny, čtenářského spolku a ochotnického divadla, v jehož čele po léta stál. Stal se přítelem Karla Havlíčka Borovského, což mu vyneslo nálepku říši nebezpečného Čecha. Přežít Bachův absolutismus 50. let mu mimo jiné pomohla i skutečnost, že se ujal léčení rodiny policejního komisaře, který sledoval kutnohorské vlastence. V 50. letech stál u zřízení nižších i vyšších reálných škol. V následujícím desetiletí se zasloužil o založení Sokola a Umělecko-životnostenské jednoty Vesna a jejího časopisu *Vesny kutnohorské*.

Již od roku 1849 se stal členem městského zastupitelstva a v letech 1864–1869 byl kutnohorským starostou. Během pruské okupace roku 1866 se mu podařilo vyjednat nižší rekvizice. Významným přínosem pro město bylo i zřízení druhé větve vodovodu od Bylan, která přechodně vyřešila zoufalý nedostatek pitné vody ve městě. Za své zásluhy o rozvoj Kutné Hory byl Štětka vyznamenán císařem Řádem Františka Josefa rytířského stupně. Jeho politické ambice směřovaly výše. Byl okresním starostou a dvakrát i poslancem českého sněmu za staročechy. Vedle své činnosti politické a lékařské byl aktivní i na poli literárním. Zemřel v roce 1878 uprostřed pilné práce.

Josef Šícha byl lékařem venkovským, působil v nedalekých Nových Dvorech. Proč ho na tomto místě zmiňujeme? Protože po zrušení vrchnostenského zřízení do doby, než byly státem zřízeny lékařské obvody, léčil i obyvatelé tehdy samostatného Malína, dnes součásti Kutné Hory. A také proto, že Kutnou Horu jako politik zastupoval na českém zemském sněmu i říšské radě. Ale popořádku. Josef Šícha se narodil v rodině zábořského vrchnostenského lesníka v roce 1810 jako poddaný novodvorského panství rodu Chotků. Po ukončení novodvorské školy nastoupil na německobrodské gymnázium, a protože byl nadaný, všimla si ho hraběnka Karolína Chotková a s finanční pomocí rodu Chotků studoval v Praze nejprve filozofii a posléze medicínu, jejíž studiu dokončil ve Vídni. V roce 1840 studia dokončil a byl jmenován panským lékařem na novodvorském panství. Jeho hlavním pacientem byla od mládí těžce nemocná komtesa Izabela Chotková upoutaná na invalidní vozík. S ní a s jejími rodiči pravidelně cestoval po léčebných pobytech po celé Evropě. Pro jeho práci mu Chotkové vytvořili velmi dobré podmínky. K stálému platu dostal i služební byt, později mu Chotkové postavili jeho vlastní dům, v němž ordinoval, měl

MUDr. František Stáně (1814–1897)
(foto z pozůstalosti Václava M. Dajbycha)

k dispozici kočár s koňmi a kočím placenými Chotky. Chudé z novodvorského panství léčil bezplatně, což bylo součástí jeho smlouvy. Jeho hmotné poměry se změnily po roce 1848. Tehdy byla zrušena patrimoniální správa, vrchnost přestala platit panské lékaře a ty musela uživit jejich klientela. K ní velmi pravděpodobně patřili až do vytvoření stabilních lékařských obvodů pro zemi českou v 70. letech 19. století i obyvatelé nedalekého Malína. Ani za takto změněných podmínek nepřestával léčit chudé zadarmo. Přestože komtesa Chotková zůstala upoutána na invalidním vozíku a koncem 50. let ještě jako dítě zemřela, svoje renomé u Chotků si Šícha podržel. Přestože nemusel, hrabě Chotek mu přiznal osobní penzi a honorář, který ho finančně zajišťoval, a ponechal mu byt. Když ke stáru Šícha již špatně chodil a nemohl obcházet pacienty, neboť placený kočár s koňmi a kočím mu hrabě odebral, vzdal se v roce 1885 své praxe. Nadále však zdarma léčil chudé.

Jako jeho městští kolegové se i Šícha zapojoval do veřejného dění. Byl osobním přítelem doktora Štětky a jeho prostřednictvím se znal i s J. K. Tylem a K. Havlíčkem Borovským. Na jeho popud Havlíček navštívil i ples pořádaný Chotky, čímž přinesl hraběti Chotkovi problémy s policií. Šícha se v roce 1850 stal členem obecního zastupitelstva v Nových Dvorech a zůstal jím až do roku 1868. V letech 1861–1866 byl za venkovské obce kutnohorského a čáslavského okresu poslancem zemského sněmu za staročeskou stranu a současně v letech 1861–1864 i říšské rady. Činný byl zejména ve školské oblasti. Zasloužil se o zřízení kutnohorské rolnické školy, vytvořil stipendijní fondy pro nemajetné studenty kutnohorské reálky a německobrodského gymnázia a odkázal jmění na školní pomůcky pro nemajetné studenty v Nových Dvorech. V roce 1891 byl jmenován čestným členem České akademie věd a umění,

kteřé věnoval 50 000 zlatých. Jí v závěti odkázal dalších 18 000 zlatých. V obci byl váženým, od roku 1861 čestným občanem a v roce 1890 mu Nové Dvory u příležitosti 50. výročí jeho lékařské praxe uspořádaly velkolepou oslavu.

Nejmladším ze čtveřice lékařů byl František Stáně. Pocházel ze Strakonice a gymnázium studoval v Písku, tedy v městech, kde v té době ještě neexistovalo národně osvobozenecé hnutí. Snad proto zůstal k tomuto hnutí vlažný i během svých pražských medicínských studií a vlastně po celý život. Do Kutné Hory nastoupil rok po promoci, v roce 1841, a po smrti doktora Dörella v roce následujícím převzal jeho místo závodního lékaře v tabákovce i hornického lékaře. Od poloviny 40. let zdarma léčil hornické penzisty. Během roku 1848, poté i za prusko-rakouské války roku 1866 a za rakousko-bosenské války roku 1880 stál v čele kutnohorského vojenského lazaretu. Když Karel Havlíček Borovský během svého pobytu v 50. letech v Kutné Hoře onemocněl, povolal si k sobě právě Stáněho, nikoliv Štětku. Proč tomu tak bylo, zda ho považoval za lepšího lékaře, nebo chtěl Štětku chránit před útlakem úřadů, se můžeme jen domýšlet. Spolu se Štětkou Stáně usiloval o zřízení městské nemocnice, ale stál poněkud v jeho pozadí. V roce 1868 se stal jejím ředitelem.

Stáně byl nesmírně aktivní v kulturní, sociální i hospodářské oblasti. V národnostně zjitřených obdobích, především v roce 1848, působil jako prostředník mezi „českou“ a „německou“ stranou ve městě a usiloval o klidné soužití všech obyvatel Kutné Hory bez ohledu na jejich národnostní a politické přesvědčení. Znal se osobně s Tylem i Havlíčkem, hrál ochotnické divadlo, zpíval v pěveckém sboru Tyl, byl členem řady spolků, avšak jiných než Štětka, národnostně nevyhraněných. Stál léta v čele Sboru ostrostřelců, Měšťanské besedy i Archeologického sboru Vocel. Jeho kulturní a sociální činnost byla nesmírně bohatá. Již v roce 1847 organizoval sbírku pro chudé, kterým zajišťoval masité polévky a chléb. Velice dbal na školství, kam směřovala značná část jeho osobních příjmů. Vybavil

chemickou laboratoř reálky, přispěl na vybavení kabinetů, založil školní knihovnu. Nezapomínal ani na ostatní školy, jako byl učitelství ústav a klášterní škola svatě Voršily, jíž věnoval svoji knihovnu a spolufinancoval výstavbu druhého patra školy. Napomohl postavení nových školních budov v Zábोří nad Labem a v Uhlířských Janovicích, v řadě škol vybavil školní knihovny. Organizoval finanční sbírky na restaurování morového sloupu i chrámu svatě Barbory.

Stáně se pokoušel povznést Kutnou Horu i hospodářsky. Usiloval o obnovení dolování a tato jeho snaha byla korunována úspěchem. Byly zahájeny průzkumné práce, které však nedlouho po Stáněho smrti roku 1897 pro nenalezení dostatečného množství stříbra byly v roce 1904 zastaveny. O dolování v druhé polovině 19. století sepsal *Historickou zprávu* a po objevu stříbra na Skalce nechal vyrazit roku 1887 kutnohorský dvouzlatník.

Stáně byl od roku 1856 až do roku 1894 členem městského zastupitelstva. V roce 1866, roce pruské okupace, kdy se ocitlo město bez starosty, řídil městský úřad jako první radní. Za uchránění města před tvrdými dopady okupace byl císařem vyznamenán Zlatým záslužným křížem s korunou a jeho zásluhy o rozvoj města byly dále v roce 1874 oceněny rytířským stupněm řádu Františka Josefa. Veřejně činným byl František Stáně až do své smrti roku 1897.

Uvedené čtyři stručné životopisy v Kutné Hoře a okolí působících lékařů dokládají, že lékaři patřili v tehdejší společnosti k uznávaným osobnostem, a to jak zásluhou své lékařské praxe, tak i díky aktivnímu podílu na veřejném životě. Někteří na poli národním, jiní na poli kulturním, sociálním nebo hospodářském. Během jejich letité náročné praxe, kdy neexistovala ordinanční doba a k pacientům vyjížděli či vycházeli ve dne v noci v zimě i v létě, se z nich stali bohatí lidé vlastníci nemalý majetek. Ten si však nenechávali pro sebe, ale jeho značnou část použili k podpoře rozvoje veřejného života v Kutné Hoře i v širokém okolí.

Pavel Novák

Rotariáni ve službách medicíny

Oblast medicíny byla v Kutné Hoře v minulosti provázena i několika členy zdejšího Rotary klubu, tedy členy světového společenství Rotary International. Tento klub byl v Kutné Hoře založen v roce 1927 v souvislosti s přípravami Všeobecné průmyslové výstavy, která se zde konala o rok později. Očekávala se početná návštěva hostů ze zahraničí, včetně delegace z USA. Právě na koordinaci mezinárodních aktivit se měli podílet rotariáni. Ostatně například o vydávání cizojazyčných turistických průvodců pro návštěvníky Kutné Hory se členové Rotary klubu starali i později.

Rotary klub v Kutné Hoře existoval kromě období protektorátu Čechy a Morava (1939–1945) až do roku 1948, kdy byl jako režimu nepohodlný zrušen. Jedním z jeho zakládajících členů a těch, kteří v něm byli aktivní po celou dobu, byl MUDr. Jiří Janovský (bydlel na Václavském nám. 275), který působil jako praktický lékař či chcete-li „závodník“ v kutnohorské tabákové továrně. Členy Rotary klubu byli po nějakou dobu také chirurg a primář okresní nemocnice MUDr. Bohumil Voženílek (bytem Václavské nám. 147) nebo gynekolog okresní nemocnice MUDr. Josef Ostrčil. Mezi členy klubu patřili v různých obdobích také tři kutnohorští lékárníci: PhMr. Jan

Vančura z lékárny na Palackého nám. 377, PhMr. František Krátký z lékárny U Zlatého lva (bytem Šultysova 154/2) a PhMr. František Janků.

Je proto logické, že vedle finančního příspěvku na stavbu Tylova divadla (1931–1933) nebo na postavení pomníku obětem 1. světové války (1933–1934) členové Rotary klubu finančně podporovali v letech 1938–1941 i rekonstrukci, rozšíření a nové vybavení kutnohorské okresní nemocnice. Častokrát aktivity klubu také směřovaly na pomoc sociálně slabým obyvatelům. Například rozdávání polévky chudým nebo každoročními vánoční sbírky rotariáni připravovali s místním Dámským klubem, jehož členkami byly jejich manželky.

Po sametové revoluci byl z iniciativy prof. JUDr. Richarda Junga, Ph.D., učiněn pokus o obnovení kutnohorského Rotary klubu v letech 2001–2002, ale delšího trvání neměl. Teprve v uplynulých třech letech se v Kutné Hoře uskutečnilo několik projektů připravených členy Rotary klubů z jiných míst (Praha, Poděbrady, Pardubice), které koordinoval ředitel kutnohorské průmyslové školy Ing. Josef Tremel. Ty byly zaměřeny především na rozvoj mladé generace.

Svatopluk K. Jedlička

Dvacet let v kutnohorské nemocnici

Promoval jsem 16. července 1976 v Karolinu na 1. lékařské fakultě Univerzity Karlovy. Naše studia probíhaly v nelehkých letech normalizace, přesto jsme zažili báječné roky na koleji i mimo ni. Samozřejmě bez intenzivního studia nelze studium lékařství úspěšně absolvovat. Většina našich učitelů byla na vysoké odborné úrovni a až na výjimky nás výrazněji nezatěžovali ideologickými problémy. Na fakultě tehdy byli patrně tvrdě kádrováni jen ti nejvýše postavení, lékaři „práce“ byli převážně normální a starali se jen o naše odborné dovednosti a znalosti. Samozřejmě, student bez politické aktivity nemohl jet na prázdninovou praxi do zahraničí, a to ani do Bulharska či NDR, natož do Finska. Ale povinné praxe v českých nemocnicích byly báječné, nejen odbornými zkušenostmi, nýbrž i zážitky ze života v krásných městech naší republiky.

O to více jsme se obávali nástupu do lékařské praxe mimo Prahu, kde ředitelé a primáři byli po prověrkách dle *Poučení z krizového vývoje* a již to nemuseli být ti nejschopnější. Vybral jsem si kutnohorskou nemocnici, konkrétně interní oddělení v čele s primářem Františkem Dobíhalem. Nastoupil jsem hned v srpnu 1976.

Ředitelem OÚNZ (Okresní ústav národního zdraví) byl MUDr. Jiří Janál, podle mě moudrý muž a patrně strážce tehdejší vysoké úrovně okresní nemocnice. Bylo zde jedenáct vedoucích pracovníků: primáři MUDr. František Dobíhal (interna), MUDr. Zdeněk Klouček (chirurgie), MUDr. Miroslav Beneš (gynekologie), MUDr. František Brzobohatý (pediatrie), MUDr. Julius Lenk (rentgen), MUDr. Jan Kudrna (ARO), MUDr. Jiří Kozák (plicní), MUDr. Zdeněk Morávek (RHB), MUDr. Jiří Matoušek (stomatologie), Mgr. Jiří Michek (laboratoře) a MUDr. Josef Špaček (ředitel hygieny). Z těchto jedenácti silných osobností a výborných odborníků byli jen dva vlaštní straníci a ostatní byli buď nestraníci, nebo – a to převážně – vyloučení či vyškrtnutí z KSČ.

Bylo tu ještě několik „problematických“ lékařů, např. MUDr. Paďourek, MUDr. Novotný či manželé Meszarošovi. Dle informace MUDr. Paďourka ředitel Janál tehdy stranickým vládcům okresu slíbil, že tito kvalitní odborníci „nebudou zlobit“, že je ohlídá, a až budou soudruzi či jejich bližní mít zdravotní problémy, budou ošetřeni na vysoké úrovni. Když jsem později přijel na nějakou odbornou akci či kongres, často mi kolegové z ostatních nemocnic dávali najevo, že Kutná Hora je vyhlášená svojí medicínskou kvalitou, což mi samozřejmě bylo příjemné.

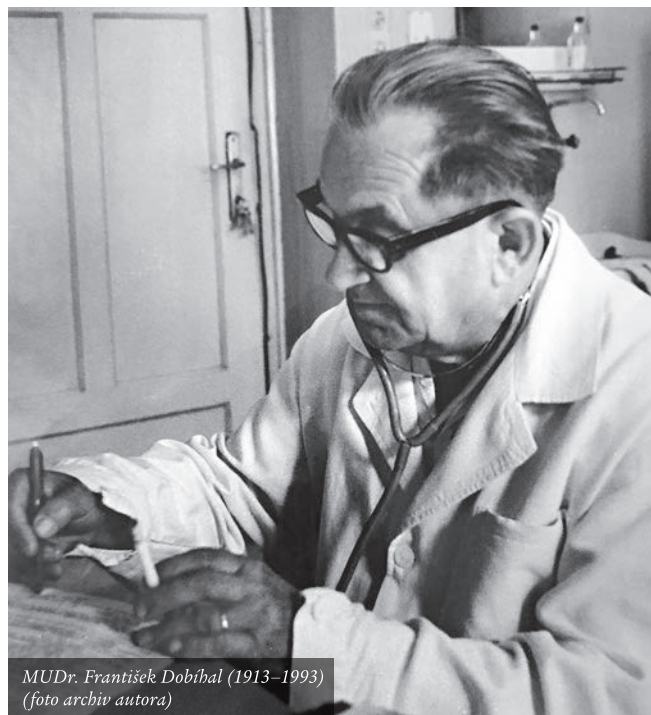
V té době i ostatní kádrové obsazení lékařských týmů na jednotlivých odděleních bylo velmi kvalitní, výčet konkrétních jmen by byl velmi dlouhý. Někakou dobu bylo např. na chirurgii a na interně až pět lékařů s druhou atestací.

V nemocnici byla skvělá atmosféra. Bylo mnohem méně byrokracie než dnes. Prakticky všichni pracovníci v nemocnici se dobře znali a navzájem si důvěřovali. Důvěru měli i k sestřím, které měly tehdy vynikající vzdělání ze zdravotních škol, většinou v Kolíně. Pravda, mzdové ohodnocení zdravotníků bylo z dnešního pohledu až urážlivé a jediná cesta, jak si udržet alespoň důstojnou životní úroveň, bylo množství nočních či víkendových služeb. Měsíčně lékař běžně odsloužil více než sto hodin navíc. Jít po službě domů neexistovalo.

Nástup na oddělení po promoci, na rozdíl od fakultních nemocnic, byl šokující. Hned třetí den po nástupu jsem byl určen na šestnáctihodinovou noční službu. Interní oddělení se 126 lůžky bylo největší v republice, vedl jej jeden primář a noční službu tehdy sloužil jediný lékař.

Z dnešního pohledu by to bylo nepředstavitelné. Stres mladého lékaře byl nesmírný, nicméně pro odborný růst a nabývání zkušeností to byla neocenitelná škola. Když jsme se po několika měsících setkali se spolužáky z klinik, naše zkušenosti a také sebevědomí byly nesrovnatelné. V sedmdesátých a osmdesátých letech ještě většinou nebyly běžné specializované ambulance a odborníci, a internista tak řešil prakticky veškeré klinické stavy, k nimž se dnes přivolají specialisté. Takto jsme již velmi brzy prováděli různé úkony, jako hrudní či břišní punkce, sternální punkce, kterou dnes provádí jedině hematolog, lumbální punkce (dnes neurolog), kardioverze (kardiolog), jaterní punkce (gastroenterolog). Velmi často i mladý lékař býval nucen provádět KP resuscitaci ve službě pouze se sestrami, a pocity po úspěšných resuscitacích byly úžasné. Při nočních službách s jediným lékařem ležela velká odpovědnost na zkušených sestřích. Při kumulaci několika závažných stavů souběžně musel lékař vyhodnotit priority, dát sestřím operativní pokyny a dodatečně vše vyřešit v nejkratší možné době. Spolehlivost zkušených sester byla nezbytná.

Interní oddělení v Kutné Hoře bylo vyhlášené mj. svým kardiologickým programem. V té době byly v IKEM zavedeny zcela novátorské postupy pro pacienty s infarktem. Byly založeny první koronární jednotky nebo pokoje intenzivní péče s nadstandardním přístrojovým vybavením. Díky renomé a kontaktům primáře Dobíhala a MUDr. Paďourka byla kutnohorská nemocnice jednou ze tří nemocnic zapojených do kardiiovaskulárního programu. Indikovaní pacienti byli přeloženi do IKEM, kde podstoupili koronarografické vyšetření

MUDr. František Dobíhal (1913–1993)
(foto archiv autora)

a při řešitelném nálezů jim tamtéž kardiochirurg provedl aortokoronární bypass. Z prvních šesti set koronarografovaných pacientů byl každý šestý z kutnohorského okresu. U těchto pacientů se výrazně zlepšila prognóza a kvalita života oproti dosavadní konzervativní péči. Díky MUDr. Paďourkovi jsem každý poslední pátek v měsíci jezdil do IKEM na stáž, což pro mě byla jedinečná zkušenost.

Po MUDr. Janálovi byl krátce ředitelem OÚNZ MUDr. Pudil. Brzy byl nahrazen vynikajícím pediatrem primářem Františkem Brzobohatým. Ten želel, že nemůže nadále naplno provozovat svoji milovanou pediatrii. Jako ředitel, podobně jako MUDr. Janál, si vážil každého schopného lékaře či sestry a podle toho rozhodoval a nemocnici řídil.

Když po primáři Dobíhalovi v roce 1980 skončil jako přednosta interny i primář MUDr. Vladimír Kučera, nechal ředitel Brzobohatý delší dobu na postu zastupujícího přednosty interního oddělení MUDr. Paďourka. Ten byl „kádrově nezpůsobilý“, nicméně asi po roce, patrně podobným jednáním jako před lety MUDr. Janál, ředitel Brzobohatý s mocnými vyjednal jakousi výjimku v kádrových pravidlech a MUDr. Paďourka ustanovil přednostou. Ten následně díky svému vlivu dojednal možnost zařazení MUDr. Poklembové, MUDr. Domase a mne do jedenáctidenního kurzu v Doškolovacím ústavu se závěrečným složením atestace 2. stupně z interny. Druhá atestace byla mimořádně obtížná zkouška, posunula absolventa významným způsobem odborně nahoru.

Během osmi měsíců tak na oddělení byli nově tři mladí vrcholově vzdělaní lékaři. Vzpomínám si, jak se primář Paďourek nezištně radoval, když jsme na pravidelných pátečních seminářích prezentovali novinky v medicíně, získané od předních československých odborníků z „doškolováků“.

V polovině osmdesátých let se významně zlepšilo lékařské obsazení i na ostatních odděleních, zejména na chirurgii, ale i na gynekologii, pediatrii, ARO a RTG.

V menší nemocnici je součinnost jednotlivých oddělení zásadní. Myslím, že v tomto ohledu nemocnice fungovala velmi dobře. Bylo to nejen díky kolegiálním vztahům, nýbrž až kamarádství, které se utvářelo během mnohaletého působení nemocničních družstev v okresních soutěžích ve fotbale, volejbale či hokeji, a také při báječných koncertech lékařů – hudebníků, při nichž vynikali mj. MUDr. Klouček, MUDr. Kozák, MUDr. Spáčil a MUDr. Ondrašík.

Zcela mimořádnou akcí bylo v roce 1984 dvoudenní kardiologické celostátní sympozium v Kutné Hoře. Jeho uspořádání bylo možné jenom díky Paďourkově pozici v týmu elitních kardiologů v IKEM. Účastnilo se jej asi sedmdesát špičkových odborníků z celé republiky. Přednášky probíhaly v historické zasedací síni ve Vlašském dvoře. Odborný program na vysoké úrovni a nevěšdně bohatá diskuse. Součástí doprovodného programu byl tehdy i večerní varhanní koncert v chrámu sv. Barbory, na tehdejší dobu nevídaná záležitost. Ještě několik let poté mi na odborných kongresech kolegové z jiných pracovišť připomínali nevěšdní akci v našem městě.

Smutným dnem pro nemocnici a zejména pro interní oddělení byl 10., resp. 11. leden 1985. Na své oddělení byl přivezen primář Paďourek s těžkým srdečním infarktem v úvodu se srdeční zástavou. Přestože jsme ho po unikátních 80 minutách zresuscitovali, byl nadále v kritickém stavu v obrazu kardiogenního šoku a následnou noc skončil. Po jeho resuscitaci urgentně přijeli z IKEM prof. Widimský a primář Staněk, ale mohli nás už jenom pochválit za úspěšnou resuscitaci...

MUDr. Jiří Janál (1918–1981)
(foto archiv Ing. Jiřího Janála)

Já jsem byl v té době asi šest týdnů zástupcem primáře a ředitele Brzobohatý mě po této události ustanovil zastupujícím přednostou oddělení. Snažili jsme se s celým týmem držet odbornou úroveň na dosavadní vysoké úrovni. Již na jaře roku 1985 např. byla na našem oddělení úspěšně provedena jako první ve Středočeském kraji nová progresivní metoda u akutního infarktu – intravenózní fibrinolýza. Tato léčebná metoda byla až do konce století při akutním srdečním infarktu prioritní v celém světě. Onen první pacient z Uhlířských Janovic dodnes jezdí ke mně na ambulantní kontroly – v prosinci mu bude 92 let.

V prosinci roku 1985 mě pak ředitel Brzobohatý jmenoval přednostou oddělení. Byl jsem myslím tehdy nejmladším primářem v republice.

Koncem osmdesátých let byly v kutnohorské nemocnici velmi kvalitně obsazeny chirurgické obory – chirurgie a gynekologie. Pro ilustraci a pro pamětníky uvedu jména zkušených atestovaných lékařů na chirurgickém oddělení: Skopalík, Šváb, Spáčil, Kříž, Šroněk, Novotný, Skopalíková, Tvrdíková, Jirků, Marvan, Skalický. Společně se třemi anesteziology to byl velmi silný a produktivní tým. V té době se do Kutné Hory sjížděli pacienti ze široka daleka.

Od 15. do 18. listopadu 1989 jsem byl na tradičně vynikajícím Gastroenterologickém kongresu v Karlových Varech. V sobotu 18. listopadu jsme se vraceli domů klidnou Prahou a neměli jsme ponětí o tom, co se večer před tím událo na Národní třídě. Když jsem dorazil domů, zapnul jsem Hlas Ameriky a dozvěděl se o zlomové události pátečního večera. Od ráda už jsem se skoro nehnul a v pondělí jsem si svolal zdravotníky oddělení na schůzku. Seznámil je s novou situací, mnozí ještě ráno nic nevěděli. Snad jsem je strhl svou euforií, hned jsme si odhlasovali, že se zúčastníme plánované páteční stávkou. Ve středu 22. listopadu pak ředitel svolal mimořádnou primářskou schůzi. Nemocnice už byla samozřejmě jako celá země vzhůru nohama. Po krátkém váhání některých účastníků schůze jsme se nakonec dohodli, že se celá nemocnice zúčastní stávkou na náměstí. Starší Kutnohořané si budou pamatovat

euforii tisíců lidí z četných podniků, provozů a úřadů. Pamatuji si, že byl silný mráz kolem 15 stupňů. Marcela Holanová mi říkala, že neví, jak zvládne na kytaru zahrát naši hymnu. V dalších týdnech a měsících si celá země začala užívat svobody a radovat se z nových pořádků. Nemocnice a celé zdravotnictví muselo nadále plnit svoje hlavní povinnosti v léčebně preventivní péči a současně vstřebávat organizační změny, přechod na pojištěnecký systém apod.

V roce 1991 jsem si zařídil stáž v Bavorsku v moderní, úplně nové nemocnici v Pfaffenhofenu nedaleko Mnichova. Docela jsem si tam zvedl své lékařské sebevědomí. Měli tam určité modernější přístroje, krásně zařízenou a vybavenou, úplně novou nemocnici. Když jsem se loučil s charismatickým a velmi příjemným primářem z tamní interny, měl jsem pocit, že kdybych uměl dobře německy, hned bych si troufal i na jejich primariát. V roce 1992 jsem byl ve skupině pěti lékařů z nemocnice, kteří absolvovali stáž v nemocnici ve švýcarském Walenstadtu, a to už jsem si tento pocit jen utvrdil.

V té době však nastaly zásadní organizační změny ve zdravotnictví na okrese a v celém státu. Rychle probíhala privatizace, zejména ambulantní složky, náš OÚNZ byl zrušen a obě nemocnice, čáslavská i kutnohorská, byly převedeny pod městské úřady obou měst. Podle mého názoru si Čáslavané počínali od začátku velmi dobře a do nedávné doby byla jejich nemocnice chloubou města. V Kutné Hoře byla situace jiná. V roce 1991 byl odvolán ředitel Brzobohatý, který nemocnici vedl po jedenáct let, myslím velmi dobře a úspěšně. On sám z toho nakonec vytěžil nádherné roky klinické medicíny jako přednosta velkého pediatrického oddělení v Kolíně. Vrátil se v podstatě k tomu, co miloval nejvíce a co také výborně ovládal. Pro naši nemocnici to ale dobrá změna nebyla. Do roku 1996 se na místě ředitele nemocnice vystřídali čtyři lidé a atmosféra a pohoda při náročné práci v nemocnici se podle mě už jen zhoršovala. Město nebylo podle mě dobrým hospodářem. Brzy po odchodu MUDr. Brzobohatého byly zinscenovány, podle mě tragické, konkurzy na všechny primariáty. Tím byla v podstatě zahájena kádrové destrukce do té doby velmi kvalitně obsazených postů na většině nemocničních oddělení. Prakticky v jediný den proběhly nedůstojné konkurzy, kde v komisích seděli vedle zástupců lékařské komory převážně nekompetentní členové, často kancelářští zaměstnanci nemocnice, zjevně ale „poučení“, jak postupovat. Nejkriklavější byl konkurz na chirurgii. Jediným kandidátem byl dosavadní oddělením vymodlený primář MUDr. Josef Šváb. Nikdo se proti jistému favoritovi do konkurzu nepřihlásil. To nicméně komisi nezabránilo, aby v poměru 2:7 konkurzem neprošel. Podobným způsobem byli „sťati“ primáři na gynekologii

a na ARO. Na interně, kde jsem i já obhajoval bez soupeře svůj primariát, mě „nechali těsně prolézt“ 4:3. Asi abych si nemyslel. Když jsem se dozvěděl o Švábově debaklu, ještě večer jsem jel k jednomu kolegovi, který se této „popravě“ účastnil. Musel jsem se velmi krotit, abych mu neublížil. V následujících měsících a letech odešlo ze špatně vedené nemocnice velké množství schopných lékařů. Zpravidla si vybudovali úspěšné kariery v jiných městech. Tento smutný příběh ilustruje, jak fatální důsledky může mít rozhodování, kdy nad kritériem odborné a manažerské způsobilosti převládnu jiná kritéria, v tomto případě zejména vztahy k místní politické reprezentaci. Přes špatnou atmosféru v nemocnici jsem se snažil co nejlépe vést své oddělení a udržet dobrou úroveň péče a dobrou součinnost pracovníků interny. Primářské schůze byly pro mě v této době velkou frustrací. Náročná práce a ohromná zodpovědnost primáře oddělení za podřízené pracovníky, a zejména za pacienty, vyžaduje podporu vedení nemocnice. Tu jsem zejména v letech 1995–96 za ředitelování MUDr. Ječmínka tragicky postrádal. Bylo stále zřejmější, že nést za těchto okolností nadále zodpovědnost za oddělení je prakticky nemožné. Po až dramatických peripetiích ve vztazích s ředitelem nemocnice jsem v dubnu 1996 na primariát rezignoval a osm měsíců v nemocnici dosloužil na interně jako řadový lékař. Od Nového roku 1997 jsem zahájil svoji privátní lékařskou praxi, kterou vykonávám dosud.

Přes nepěkný závěr se na dvacet let práce na interním oddělení nemocnice v Kutné Hoře dívám jako na krásné období své profesionální kariery. Zažil jsem velmi náročnou, ale nádhernou lékařskou práci ve výborném kolektivu lékařů a sester interního oddělení, ale i zdravotníků z jiných oddělení, s nimiž musela fungovat spolupráce. Zkušenosti z kutnohorské interny mně významně pomohly v další lékařské práci. Velmi rád vzpomínám na bezpočet případů a událostí, na spolupracovníky a zejména na ohromný počet pacientů, z nichž mnozí ke mně dosud docházejí, nebo se ke mně hlásí.

Obdobně jako v jiných firmách, i pro nemocnici platí, že nejcennější jsou lidé. V každém větším zdravotnickém zařízení se kvalitní tým zdravotníků vytváří postupně a delší dobu. Každý vlastník takového zařízení si to musí uvědomovat, kvalitní lékaře i sestry si hýčkat a vytvářet jim podmínky pro to, aby mohli odvádět špičkovou práci a byli přítom spokojeni. Zárukou prosperity dobré nemocnice bývá moudrý ředitel, jako byli z „mých“ ředitelů MUDr. Janál a MUDr. Brzobohatý, v Čáslavi pak ředitel Martin Novák, který vedl nemocnici po čtvrt století.

Přeji naší kutnohorské nemocnici, aby i v dnešní nelehké době byla kvalitním přístavem pro pacienty našeho regionu.

Dalibor Smetáček

Primář, malíř, muzikant, člověk s velkým Č – to byl MUDr. Zdeněk Klouček

Na úvod musím být trochu osobní. Více než třicet roků jsem pracoval v týdeníku *Obzory Kutnohorska* – a kutnohorská nemocnice zde byla z pochopitelných důvodů jedním z nosných témat. Setkal jsem se za ty roky s mnoha skvělými lékaři, řada z nich byla tak talentovaná, že mohli být špičkovými postavami i v oborech medicíně vzdálených. Trochu jsem zalistoval v paměti, když už nemůžu v archivu novin (proč, to je jiná kapitola). Tehdy běžná poděkování pacientů lékařům za léčbu i přístup, uveřejňovaná v *Obzorech*, snad nejčastěji patřila MUDr. Smetáčkovi. Pohovořit s doktorem Havlíčkem bývalo zážitkem – lékař a zároveň znalec mnoha oborů lidské činnosti, historie, literatury, a navíc světooběžník s darem přiblížit zážitky z exotických zemí. Řada kutnohorských lékařů měla vřelý vztah k hudbě a veřejnosti to nejednou prokázali na hojně navštívených i aplaudovaných koncertech, jeden z nich mi utkvěl v paměti: Na něm hráli lékaři Spáčil – ten na housle, Kozák a Ondrašík na klavír, a... ano, MUDr. Zdeněk Klouček, primář kutnohorské chirurgie, na flétnu. Na toho přece nelze zapomenout!

Narodil se v Pardubicích 21. října 1923 a prohlašoval: „Kořeny mám pořád tam, ale do Kutné Hory jsem jezdil na výlety už jako dítě a obdivoval výhled od katedrály sv. Barbory do údolí i na okolní chrámy a objekty. Už tehdy, ačkoliv jsem neměl tušení, že město pod Barborou se stane mým domovem, jsem zatoužil tohle všechno si namalovat. Ale k tomu malování se ještě dostaneme. MUDr. Zdeněk Klouček absolvoval Lékařskou fakultu UK v Praze 28. října 1949 a po relativně krátkých pracovních zastávkách v Michalovicích a Pardubicích zakotvil v Kutné Hoře – primářem chirurgického oddělení tu byl 24,5 roku – skončil pod politickým nátlakem ve dvašedesáti letech v důsledku nekompromisně odmítavého postoje k vstupu armád Varšavské smlouvy na naše území. Za jeho vedení měla kutnohorská chirurgie skvělý zvuk, vyhledávaly ji dokonce i celebrity z ČSR i zahraničí (připomenu jednu za všechny: Darka Vostřela), byl významnou postavou nemocnice, respektovanou kolegy, milovanou sálovými sestrami a uctívanou pacienty – svou profesí doslova žil, nesčetněkrát si hodil kabát jen tak přes pyžamo a dorazil třeba dvě hodiny po půlnoci do nemocnice (poblíž které bydlel), aby se přesvědčil o stavu pacienta či ujistil, že na „jeho“ oddělení je všechno v pořádku. Operoval bravurně, a jak pamětníci vzpomínají, stihl přitom i připomenout zajímavé případy a příhody, vysvětlit svůj postup, případně přeložit svá slova do latiny, angličtiny, němčiny, francouzštiny (však také později některé z těchto jazyků učil i doučoval)...

Když jsem s ním dělal u příležitosti jeho osmdesátin rozhovor, nemohli jsme chirurgické oddělení kutnohorské nemocnice pochopitelně pominout. Byl stručný: „Řeknu jen, že je mi líto, když o naší chirurgii neslyším žádnou velkou chválu, ono to ovšem nějakou dobu trvá, než se vytvoří jméno.“

Je obtížné plně vystihnout osobnost člověka, jehož zájmy i dovednosti měly téměř renezanční rozměry. Jeden z jeho kolegů (a přátel) mi řekl: „Když MUDr. Zdeněk Klouček musel v nemocnici skončit, měli jsme o něj velké obavy. Vždyť

MUDr. Zdeněk Klouček (1923–2011)
(foto archiv rodiny Markovy)

on byl se svou prací, svým oddělením v nemocnici bytostně spjatý. Ale všechny nás příjemně překvapil. Nastal totiž čas k tomu, aby se mohl plně věnovat svým koníčkům – to slovo ovšem nevystihuje výsledek činnosti, na niž do té doby neměl dost času.“

Nic nedělal polovičatě, když se do něčeho pustil, tak zevrubně a s vervou, lásku k výtvarnému umění prohloubil i soukromým studiem u věhlasného prof. Vratislava Nechleby, a tak poměrně brzy počal pravidelně vystavovat své obrazy. Olejomalby, prozrazující originální rukopis, vzdušné akvarely, jejichž zdánlivá lehkost poutá jak poetickým viděním „všedních dnů“, tak připomínkou půvabů, které nám ve víru moderní doby často nezaslouženě unikají. Anatomické znalosti zúročuje v malbě figurální. Ve svém díle nechce pouze popisovat, daří se mu umocňovat viděné a oslovovat lidi kolem sebe – důkazem, že se mu to dařilo, budiž například jeho výstava v kutnohorském knihkupectví Baset, kde bylo sedm obrazů prodáno hned v den vernisáže a poté tolik dalších, že musel vystavená díla téměř kompletně nahradit novými. Mimochodem, přestože Kutná Hora a její okolí jsou převážným tématem jeho obrazů, vystavoval i na řadě jiných míst: v Čáslavi, Praze, Novém Městě na Moravě atd. S jeho díly se setkáváme v mnoha soukromých sbírkách, jeho obrazy visí v mnoha kutnohorských domácnostech. Navíc se snažil své znalosti i vztah k výtvarnému umění „posílat dál“, mimo jiné i tím, že vedl řadu „poznávacích výprav“ a zasvěceně pro účastníky zájezdů komentoval např. návštěvu pobočky Národní galerie v Nela-hozevsi, výstavu sochaře Františka Bílka na Zbraslavi, cesty po stopách Chitussiho, Kavána, Santiniho i dalších velikánů. Vzpomínám třeba na společné putování k chalupě s rozkvetlou třešní, místu, které bylo námětem k jednomu z nejnámějších obrazů Jindřicha Pruchy...

Připadá vám, že to by už mohlo na jeden život stačit? Snad ano, ne však u doktora Z. Kloučka. Jeho vztah k hudbě byl neméně

vřelý než k výtvarnému umění. O hře na flétnu už byla řeč, v důchodu se vrátil i k houslím. K tomu podotkl: „Právě housle mě za německé okupace živily, hrával jsem na ně s kapelou po hospodách...“ Deset let učil v ZUŠ Zásmyky...

Zdeňka Kloučka si ovšem pamatujeme i jako skvělého společníka, glosátora, vypravěče, nevyčerpatelnou studnici poznatků, postřehů, prožitků – s Miroslavem Horníčkem si rozuměli tak, že vznikl dokonce společný televizní film, bohužel ve své době cenzurou „pohřbený“.

MUDr. Klouček zemřel 13. února 2011. Život člověka se nevejde do žádné škatulky, mnohé vždy zůstává nedopovězeno nebo

nevyřčeno, v našem případě například o dospívání v časech protektorátu, rodině, manželce a dětech dr. Kloučka. Zdůraznit bych chtěl, že nemocnicí v Kutné Hoře prošlo v běhu let osobností opravdu hodně, omlouvám se všem, které jsem opomenul. Musel jsem si však vybrat. Ostatně, v nejlepším se má končit. Na závěr tedy jen: Jsem rád, že jsem měl to štěstí setkat se s takovou osobností, jakou pan primář Klouček byl. Víím o tom, že je nás mnoho, lhostejno z jakých vrstev či oborů pocházíme, kdo na doktora Kloučka vzpomíná. Jen mi tak trochu připadá, že Kutná Hora mu zůstává něco dlužna. Posloužil jí totiž ve všech svých životních rolích tak jako málokdo...

Vítězslav Hospes

Ortenova Kutná Hora patřila i letos především mladým, ale vzdala také čest lékařům

28. ročník festivalu Ortenova Kutná Hora proběhl o víkendu 3.–4. září 2021. Součástí festivalu je vždy i vyhlášení výsledků stejnojmenné soutěže mladých básníků, které se letos zúčastnilo 56 mladých adeptů poezie. Laureáty soutěže se letos stali Vojtěch Rikan (1. místo), Matyáš Vejvalka a Anna Mrozinská (dělené 2. místo), David Kettman, Jakub Nejezchleba a Beata Kotrášová (dělené 3. místo). Vedle toho porota přisoudila čtyřem účastníkům čestné uznání. Jako každý rok, byl výběr z poezie laureátů vydán ve sbírce v edici *Názvuky*.

Porotě letos opět předsedal básník Jan Těsnohlídek, v minulosti sám laureát soutěže. Ten je po mnoho let vůdčí osobností mladé linie festivalu. V porotě dále zasedli Adam Borzič, básník a šéfredaktor literárního občasníku *Tvar*, Simona Martínková Racková, básnířka, editorka a literární kritička, a Radek Malý, básník, překladatel a pedagog.

Bezprostředně po slavnostním zahájení v pátek večer zhlédli přítomní ortenovský pořad, který je od samého počátku pevnou součástí dramaturgie festivalu. Naplňuje se jím poslání festivalu – připomenutí odkazu básníka Jiřího Ortena. Cyklus ortenovských pořadů po mnoho let připravuje Marie Valtrová, znalkyně Ortenova života a díla. Zaznívají verše, úryvky z korespondence a deníkových záznamů J. Ortena, jakož i z děl jeho současníků – básníků a přátel. Díky M. Valtrové vznikl ojedinělý cyklus, jakým se může pochlubit málokterý kulturní podnik.

Letos připravila Marie Valtrová pásmo básní a próz Oty Ornesta, Jiřího Ortena, Zdeňka Ornesta a Borise Rieglera s názvem *Tři bratři*. Pořad režíroval Lukáš Hlavica, který v něm – společně s Hanou Ornestovou – i účinkoval. Tři miniaturní violoncello a klavír Jana Valtera zahráli Václav

Klubový večer mladých básníků v Blues Café (foto Tomáš Horák pro OKH)

MUDr. Dalibor Smetáček v sále ZUŠ při Poctě lékařům (foto Tomáš Horák pro OKH)

Šíblo a Jiří Kuchválek. Jako každý rok přinesl pořad jedinečný umělecký zážitek.

V pátek večer měli účastníci festivalu tradičně na výběr buď večerní naučnou vycházku po památkách Kutné Hory s výkladem MUDr. Bohuslava Procházky, tentokrát po stopách kutnohorských nemocnic a významných lékařů, nebo klubový večer v Blues Café. V autorském čtení, které připravil a uváděl J. Těsnohlídek, se i letos představili přední čeští a zahraniční básníci a prozaici, mj. Petra Soukupová, jedna z nejvýraznějších a nejúspěšnějších současných českých spisovatelek. Klubové večery jsou pro mě po řadu let jedním z vrcholů festivalu. Úžasná atmosféra, konfrontace svěží a vtipné, někdy zase existenciální poezie či prózy. Moje každoroční mentální koupel, zážitek ze světa poetiky v autentickém podání autorů. V sobotu se atmosféra souznění, osobního zaujetí a angažovanosti přenesla z klubového večera do literárního semináře mladých básníků a členů poroty, v posledních letech v Blues Café. Každý z mladých básníků má při něm možnost vyslechnout si z úst některého z členů poroty hodnocení vlastní tvorby. Tato „dílna“ je neodmyslitelnou a mladými básníky ceněnou součástí festivalu. Také kvůli ní a kvůli dalším autorským čtením odpoledne a večer na „Ortenku“ přijíždějí.

To výstava výtvarné tvorby je z jiného soudku. Ta letošní, dá se říct tradičně ve Spolkovém domě, připomněla Václava Havla v roce 10. výročí jeho úmrtí. Autor Jaromír Procházka se při milém setkání podělil o zážitky z návštěvy pana prezidenta v Kutné Hoře. Pozvání přijal Ivo Šanc, bývalý starosta Kutné Hory, který zavzpomínal nejen na tuto návštěvu. Hana Kofránková přednesla texty Daniely Fischerové o V. Havlovi. Nádherné prostory Spolkového domu jsou ideálním místem pro obdobné výstavy a pro komorní setkání, která při nich v rámci Ortenovy Kutné Hoře pořádáme. Jako pořadatelé jsme za to upřímně vděční.

Letošní pořad *Pocta přáteli se* – jako už v historii festivalu několikrát – proměnila v *Poctu přátelům*. Rozhodli jsme se vzdát poctu kutnohorským lékařům minulosti a poděkovat lékařům současnosti. Chtěli jsme jim i tímto poděkovat za jejich

práci, nasazení a obětavost v boji s epidemií. Také jsme měli na mysli dlouholetou podporu, kterou klubu a festivalu právě lékaři a lékárníci prokazují.

Při poctě lékařům byl hlavním řečníkem Dalibor Smetáček. Jeho cenné osobní svědectví o významné kapitole v historii kutnohorské nemocnice, na které se sám po mnoho let jako primář interního oddělení podílel, si mohou čtenáři tohoto čísla *Krásného města* také přečíst.

Osobně jsem měl radost z vystoupení Vítězslava Hospese, který zavzpomínal na primáře Zdeňka Kloučka, lékaře a vpravdě renesančního člověka. Měl jsem radost nejen kvůli vzpomínce samotné, nýbrž také proto, že jsem pana redaktora Hospese po mnoho let se zájmem četl. Byl pro mě hlavním zdrojem informací o dění v Kutné Hoře a okolí a skutečným guru novinářiny.

Festival vyvrcholil koncertem Epoque Quartetu, držitele ocenění Classic Prague Awards, v kostele sv. Jana Nepomuckého. Koncert byl ukázkou toho, o co léta usilujeme, tj. spojení vrcholného uměleckého zážitku a formy přístupné širokému okruhu posluchačů.

Setkání rodáků a přátel Kutné Hory po koncertu při poháru vína v historických prostorách Vlašského dvora k festivalu neodmyslitelně patří. Vždyť možnost setkat se znovu ve svobodné společnosti byla počátkem 90. let jedním z hlavních motivů pro zakladatele festivalu v čele s Emanuelem Růžičkou. Tato radostná událost se v mém srdci v posledních letech mísí se smutkem po těch, kteří pro nemoc nemohli přijít, nebo již nejsou mezi námi: Josef Rut, Ilja Bojanovský, Miroslav Breurer, Něžza Borová, Růžena Kudlová, Eva Matějčková, Helena Hradecká, Jitka Varhaníková, manželé Janků, Honza Pospíšil, Jiří Plaček, Alfred Strejček... Co jméno, to kus historie klubu rodáků a Kutné Hory. Letos moji nostalgii přeci jen silněji vyvažovaly nové tváře ze střední i mladší generace a rozhovory s nimi, které, jak věřím, jsou předzvěstí nové kapitoly v životě klubu.

I v letošním roce Ortenovu Kutnou Horou finančně zaštilily Město Kutná Hora, Středočeský kraj a Ministerstvo kultury.

Festival a soutěž by se však nemohly uskutečnit bez finanční podpory řady místních občanů a firem. Za tuto podporu jsme upřímně vděční.

Rád bych svůj příspěvek zakončil připomenutím několika významných osobností spjatých s historií klubu rodáků. Dne 7. července uplynulo 50. let od úmrtí Bohuslava Horského, který se zasloužil o obnovení klubu rodáků po 2. světové válce a až do jeho zákazu komunisty počátkem 50. let klub vedl.

S velkou vděčností jsme si připomněli významné výročí další zakladatelské osobnosti klubu rodáků Emanuela Růžičky. Ten by se 23. května dožil devadesáti let. Setkání spolužáků a blízkých spolupracovníků doktora Růžičky z klubu rodáků, o jehož obnovení počátkem devadesátých let se zasloužil, se konalo v den výročí a zúčastnila se jej i manželka Dagmar Růžičková.

Dne 24. listopadu jsme blahopřáli k osmdesátým narozeninám Alfredu Strejčkovi. Ten začátkem 90. let patřil – vedle E. Růžičky, předsedy obnoveného klubu rodáků, Oty Ornesta a Ladislava Znojenského – ke skupině osobností klubu rodáků, která založila tradici soutěže mladých básníků a festivalu Ortenova Kutná Hora. Po čtvrt století se Alfred Strejček obětavě

a nezištně podílel na Ortenově Kutné Hoře nejen jako vůdčí duch festivalového výboru, nýbrž i v nesčetných uměleckých vystoupeních. Titul čestný občan Kutné Hory, který mu byl udělen v roce 2011, je i oceněním těchto zásluh.

Nakonec bych rád připomněl 120. výročí narození Františka Munka, Narodil se v Kutné Hoře 26. května 1901 a o svém životě podal svědectví ve vzpomínkové knize *Moje století – Z Kutné Hory k Tichému oceánu*, kterou v roce 2013 vydal klub rodáků. Profesor Munk se s manželkou Naděždou, rozenou Prášilovou, synem Michaelem a dcerou Zuzanou po 2. světové válce natrvalo usadil v USA. V 90. letech ve spolupráci s E. Růžičkou založil s manželkou Studijní fond manželů Munkových, který podporuje kutnohorské gymnazisty. Dcera Suzanne Ragen žije v Seattle, syn Michael Munk zemřel 22. července t. r. v Portlandu. S nostalgií vzpomínáme na návštěvu obou sourozenců s dalšími členy rodiny v Kutné Hoře v roce 2019. Kvůli covidu-19 se již po dva roky nemohla sejít členská schůze klubu rodáků. Termín schůze je naplánován na duben 2022, tradičně do budovy Akademie věd ČR na Národní třídě. Členové klubu budou volit nové vedení a diskutovat o dalším směřování a plánech.

Vlastislav Navrátil

Sen končí vždycky tak, že se z něj vzbudíme!

V pátek 3. září 2021 zazněl v provedení Lukáše Hlavici a Hany Ornestové pořad o osudech kutnohorských bratří Ohrensteinů *Tři bratři*. Nejmladším z nich byl herec Zdeněk Ornest, spoluautor knihy *Je moje vlastní hradba ghett?*. A protože byla přítomna také jeho dcera Ivana Ornestová Šebková, požádala jsem ji o rozhovor.

Viděla jsem fotografii, na které sedíte jako holčička svému otci na klíně s blaženým úsměvem. Co pro Vás jako pro dítě znamenal?

Do mých tří let absolutní pocit bezpečí, legrace a „Kobáci“. To byla naše hra: Ležela jsem mu na nohách a on mě vyhazoval do výšky. Oba jsme výskali radostí. Později už z jeho strany jakousi soutěživost a kritiku. Byla jsem velmi živá a neukázněně

dítě, měl o mém vývoji jinou představu a tu jsem nesplňovala. Myslím, že mi bylo sedm, když řekl mámě, že moji výchovu vzdává. Nijak moc se na ní nepodílel.

Uvědomovala jste si později, že je profesí herec?

Samozřejmě. Prožila jsem idylické dětství spolu s dalšími hereckými dětmi (bratry Formanovými, Kubou Suchým, Zuzanou Hášovou...), strávila jsem hodně času v divadlech,

Ivana Šebková při zahájení letošní Ortenovy Kutné Hory (foto Tomáš Horák pro OKH)

po šatnách, se Zuzkou jsme dokonce přespávaly na kabátech Vaška Postráneckého a Petra Kostky a kradly jim z kapes cigarety.

Věděla jste o rodinném zázemí, o básníku Jiřím Ortenovi, jehož jste neteří, a o nejstarším z bratrů Oto Ornestovi, který byl ředitelem Městských divadel pražských?

V obývacím pokoji mých rodičů visí dodnes Ortenova posmrtná maska a nedovedu si představit, že bych ji někdy dala pryč. Táta k ní často mluvil, Jirkovi asi sděloval svá bolavá tajemství, o kterých s žádnou živou bytostí nemluvil. S Ortenovými básněmi jsem vyrůstala. V pěti letech jsem již teatrálně recitovala moji milovanou *Čí jsem?*. Otu jsem měla moc ráda. Voněl tabákem a nějaký zvláštním druhem jistoty. Každou neděli v 11 dopoledne k nám chodil na návštěvu, jejich krásné hlasy a brilantní dialogy jsem poslouchala se zatajeným dechem.

Žili jste v hereckém domě, který Vaše maminka neopustila dodnes a kde jste poznala řadu herců a hereček. Přitahovalo Vás toto povolání?

Rodiče říkali, že jsem se jako herečka už narodila. Návštěvy u Formanů, Roháčů, Věry Koptové byly pro mě samozřejmé, byli to prostě obyčejní sousedé. Nedá se říci, že by mě herectví přitahovalo, bylo pro mě součástí dětského života. Na základce jsem chodila do pěveckého i recitačního kroužku, tam jsem byla velmi chválena a doporučena do Dismanova souboru. Táta ale prohlásil, že jedině přes jeho mrtvolu a že s mojí povahou by pro mě bylo herectví likvidační. :) Tak jsem ho poslechla a začala se věnovat jiným pestrým aktivitám, včetně pěstování kaktusů. :) Bohužel jsem u ničeho dlouho nevydržela (dnes je to diagnóza!), táta říkal, že nemám Sitzfleisch. Hodně jsem sportovala, zamilovávala se, odmilovávala, psala jsem romantické básničky, za které jsem se styděla, můj strýček byl Orten. **Vaše maminka Alena Ornestová byla lékařkou. Když jste se rozhodovala pro vlastní profesi, k čemu jste měla blíž – k herectví, nebo ke studiu medicíny? A čím jste se vlastně stala?**

Ve čtrnácti jsem moc nevěděla, co se sebou. Tak jsem šla cestou nejmenšího odporu na „zdravku“. Udělala jsem si instruktorský kurz lyžování, jezdila hodně na hory, učila lyžovat děti. Po zdravce jsem se rok živila jako manekýnka, uklízečka a cvičitelka a přitom se učila fyziku a biologii. O rok později už jsem studovala fyzioterapii.

Je něco, co jste po svých rodičích zdédila? Myslím tím nějaké vlastnosti, které si nesete jako danost životem?

Ano. Po tátovi na první dobrou odhadnout lidi, schopnost parodovat téměř cokoliv a kohokoliv, snad prý britký smysl pro humor a bohužel i sklony k úzkostem a depresím. Po mámě toho moc nemám. Možná společenskost. Do určitého věku jsem milovala lidskou společnost, teď jsem ráda mezi lidmi jen chvíli, častěji vyhledávám samotu a společnost psů. :)

Mluvíli jste někdy s tatínkem o minulosti? A jak?

Ne. Táta si svoji minulost v sobě pečlivě uzamkl, a pokud výjimečně něco utrousil, zlehčoval to. To byl pro něj, myslím, z jeho úhlu pohledu jediný možný způsob, jak se s těmi všemi hrůzami vyrovnat.

O Vánocích 1940 dala maminka Zdeňka do židovského sirotčince, který sídlil v Belgické ulici na Vinohradech čp. 67/25. Tedy tam, kde jsou nyní Lauderovy školy. V sirotčinci si našel kamarády, především Hanuše Hachenburga, nadaného básníka. Vzpomínal na něho někdy?

Hanuše velmi obdivoval a ctil. Tvrdil, že spolu s Petrem

Ginzem byl jedním z největších básnických talentů. Domníval se ale, že oba dva chlapci by v normálním poválečném světě se svými povahami neobstáli.

V říjnu 1942 byl Váš otec deportován do Terezína, kde se setkal po dvou letech s maminkou, která tam pracovala v rámci produkce Glimmer při loupání slídy. Víte něco o jejich setkání?

Uff. O tom se mi vůbec nechce mluvit, protože to jako matka nechápu. Jejich setkání v Terezíně byla pochopitelně velmi řídká. Táta po válce nemohl nikdy babičce zapomenout, že se s ním nepřišla rozloučit k transportu před deportací do Osvětimi. Prý mohla... Nikdy se jí na důvod nezeptal.

Určitě jste poznala babičku Bertu osobně? Jaká byla?

Já jsem babičku Bertu zbožňovala. Měly jsme obě hodně fantazie, vymýšlely jsme různé příběhy, blbosti, fabulovaly, byla mi úžasnou, velkorysou babičkou. Strašná škoda, že jsem s ní mohla strávit jen sedm let. Odešla, když jsem chodila do první třídy. Táta strašně plakal.

Zdeněk Ornest se v Terezíně podílel na tvorbě časopisu Vedem, do něhož přispíval básněmi a texty, které podepisoval šifrou Orče nebo Mustafa. Dochovaly se nějaké další kromě těch, co byly publikovány v knize Je mojí vlastní hračka gheť?

Básniček se pár dochovalo, ale pouze z jeho raných dětských let, spíše jsou to říkanky.

V Terezíně byla uvedena dětská opera Hanse Krásy Brundibár, kde Zdeněk vytvořil roli psa. Existuje nějaký záznam nebo fotografie?

Záznam z *Brundibára* existuje, byl použit v dokumentu o Terezíně. A také fotografie...

Dne 19. října 1944 Zdeňkův pobyt v Terezíně skončil a 9. transportem, pod číslem Es 1017 byl deportován do Osvětimi, kde unikl jen o vlasek smrti. Jak napsal: „Vzpomínka na Terezín se stala krásným snem, který se rozplynul, i když se to zdá být paradoxní.“ Po Osvětimi následovaly Kaufering a cesta do Dachau, kde byli vězni na příkaz Mezinárodního červeného kříže z vagónů vysazeni. Počátkem května 1945 se Zdeněk vrátil domů a učil se žít „a nepřipadat si přitom jako vyděšené zvířátko“.

K tátovi jsem našla hluboký vztah až po jeho smrti. Oni Ornesti, cituji (nevím, zda Jirku Ornesta, nebo Otu) neměli otcovství v genech. Měli na sebe obrovské nároky a nekompromisní byli i nárocích na své blízké.

Po absolutoriu DAMU v roce 1950 nastoupil Zdeněk Ornest do prvního angažmá v Krajském divadle v Olomouci, kde strávil dvanáct sezón. V Olomouci se seznámil se studentkou lékařství Alenou Smolkovou, s níž se v roce 1960 oženil. O tři roky později jste přišla na svět... a byl to krásný sen?!

Táta moji mámu velmi miloval. Byla to taková krásná, nekomplikovaná moravská holka, on potřeboval optimistku, která mu pomůže žít normální život. A ten obyčejný život on miloval.

Co pro něho – podle Vašeho názoru – mělo největší smysl? Kromě umění v jakékoliv podobě čerpal energii ze slunce, strašně rád se opaloval, miloval jídlo, moře. Kdyby to bylo možné, prochovala bych ho životem.

A co považujete za největší dar, kterého se Vám v životě dostalo?

Největší dar? Život přece. Někdy mě bolí, ale to k němu přece patří!

Ptala se Marie Valtrová

Čtyřjediná bytost

Violoncellista Vít Petrášek má za sebou bohatý hudební život, ačkoliv říká, že devadesát procent jeho činnosti je spjato právě s Epoque Quartetem. Pražskou konzervatoř vystudoval ve třídě prof. Františka Pišingera, v roce 2005 absolvoval pod vedením prof. Marka Jerieho Musikschule Luzern a obdržel prestižní ocenění Edwin Fischer-Preis. V Lucernu se představil i jako sólista Luzerner Sinfonieorchester, zatímco v Čechách a na Slovensku spolupracoval se Symfonickým orchestrem Českého rozhlasu, zlínskou Filharmonií Bohuslava Martinů a Štátnou filharmóniou Košice. Kromě toho je dvojnásobným vítězem violoncellové soutěže v rakouském Liezenu z let 1994 a 1996. Jako člen komorních souborů se setkal s H. W. Meyerem, W. Lewinem a H. Beyerlem.

Lukáš Hurník nazval Epoque Quartet „čtyřjedinou bytostí“. Předpokládám, že to znamená dokonalý souzvuk a muzikantské porozumění. Asi Vám nechybí, když spolu hrajete už od roku 1999?

V koutku duše věřím, že to tak je, ale nahlas Vám to z pověřivosti raději nepotvrdím. Druzí nás chválí ale klidně mohou. **V tomto složení – s houslisty Davidem Pokorným a Vladimírem Klánským a violistou Vladimírem Kroupou – spolupracujete od samého začátku?**

Naše kvarteto jsme na samém konci minulého století zakládali s primárem Martinem Válkem. S ním jsme měli společnou cestu až do roku 2008. Následně přišel na první housle David Pokorný. To byl jediný zásah do sestavy během naší celé existence a pevně věřím, že tak to i zůstane.

Kdosi řekl, že hrát ve smyčcovém kvartetu je jako žít v manželství, ale ve čtyřech lidech. Není to psychicky náročné?

Náročné to zcela jistě je. Nutných kompromisů, které se každý jeden z nás musel naučit dělat a žít s nimi, je samozřejmě celá řada. Ale ten pocit něčeho výjimečného, radostného, který intenzivní kvartetní život přináší, veškerou psychickou zátěž spolehlivě vyvažuje a činí ji smysluplnou.

V souvislosti s kvartetem jste se zmínil o tom, že máte cosi jako „páté členy“, kterými jsou dvorní komponista kvartetu Jan Kučera a skladatel Petr Wajsar. Do jaké míry určují repertoár?

Ano, máme štěstí na opravdu bohem obdařené komponisty a vůbec hudebníky, kteří do našeho souboru opřeli velkou dávku svých tvůrčích sil. Kromě zmíněných pánů Kučery a Wajsara je to v novější době také skvělý houslista a skladatel Alexey Aslamas. Právě jeho hudebním jazykem promlouvá celá řada jazzových aranží, které tvoří kostru našich koncertních programů. Nejobsáhlejší ryze autorskou tvorbou nás ale zcela jistě vybavil náš kamarád Honza Kučera.

Epoque Quartet (foto archiv V. Petráška)

Výsledkem vaší spolupráce je CD *Epoque Quartet plays Jan Kučera*, které bylo nominováno na Cenu Anděl 2018.

O jaké skladby se jedná?

Jedná se o žánrově poměrně bohatou směs kompozic, které vznikly v průběhu dvaceti let a u jejichž premiér jsme vždy stáli (respektive seděli) my. Část alba je věnována Honzově scénické hudbě, dále jsou zde ke slyšení koncertní opusy klasičtějšího střihu i skladby vyložené jazzové.

Epoque Quartet je znám jako multižánrový ansámbl, který má na repertoáru jak hudbu klasickou, tak etno, swing nebo jazz... Asi není náhodou, že jste v roce 2019 obdrželi hned dvě ceny – Classic Prague Awards a cenu České televize Klasika roku?

Taková ocenění se, doufám, náhodou nerozdávají. My jsme je brali jako takový dárek k našim dvacátým narozeninám a udělali nám velkou radost. Už menší radost jsme pak měli o měsíc později, když začal první lockdown...

Ostatně pro široké publikum je Epoque Quartet především synonymem účinkování ve StarDance...

Díky kapelníkovi Martinu Kumžákovi máme tu čest být už deset let součástí rodiny StarDance. Je to vždy setkání s velmi zajímavými a milými lidmi a především s velkými profesionály nejrůznějších profesí. To, že jsme díky účinkování v tomto pořadu trochu rozšířili povědomí o našem kvartetu, je samozřejmě příjemný bonus.

Co považujete za svůj největší úspěch?

To, že mám krásnou rodinu. Tu doma i tu hudební.

Do jaké míry Vás ovlivnila maminka muzikoložka Zuzana Petrášková, která už dlouhá léta vede hudební oddělení Národní knihovny v Praze?

Maminky nás všechny ovlivňují, řekl bych, zcela zásadně. Ale abych byl konkrétnější, byla to jistě ona, kdo odvedl největší díl té černé práce při mém dětském seznamování se s nástrojem a s hudbou vůbec. A následně mě udržovala v přesvědčení, že cesta muzikanta je pro mě do budoucna tou správnou.

Jako dítě jste hrál kromě violoncella ještě na piano. Bez not?

Ano, vždy raději bez not. Z not jsem byl nucen něco málo vyčíst až na konzervatoři. Ale našťástí skvělý pan profesor František Kůda hned pochopil, kde jsou mé plusy i mínusy a nadále mě vedl více k improvizaci. Dotáhl jsem to s pianem do několika studentských jazzových kapel a jednu dobu si tak i docela zajímavě přivydělával. Časem jsem ale toto pole přenechal nadanějším.

Vaší ženou je herečka Tereza Němcová, kterou jsem poznala jako Desdemonu v Divadle Na Jezerce. Jak se Vám daří skloubit profesi hudebníka s rodinným životem?

Jeden z mála pozitivních dopadů koronakrizy je šůry seslaný volný čas, o kterém se nám dříve ani nesnilo. V prvním lockdownu jsme trávili s Terezkou a s naší tehdy tříletou Sofií tři měsíce v kuse na naší chalupě uprostřed šumavských lesů. Jindy zcela nepředstavitelné! Ale i v běžných dobách moje zaměstnání na volné noze rodinnému životu spíše nahrává. Pokud jsou nějaká „zasekanější“ období, pak hovoříme o týdnech, ne o měsících.

Jednou jste řekl, že jste „citlivý na zvuk a podstatnou roli pro Vás hraje, v jakém akustickém prostředí se nacházíte“. Jak se vám hrálo v kutnohorském kostele sv. Jana Nepomuckého?

Pro tento koncert a prostředí jsme zvolili trochu méně divoký program než obvykle, právě v očekávání dlouhého dozvuku. Ten sice dlouhý byl, ale ne natolik, aby to naši hudbu dělalo méně srozumitelnou. Tedy se nám hrálo moc dobře, čemuž pomohlo i velmi vnímavé a sympatické publikum.

Jestli se nemýlím, hráli jste v Kutné Hoře poprvé. Jak se vám tam líbilo?

Jako kvarteto jsme v Kutné Hoře hráli opravdu poprvé, ale jinak to byla už moje čtvrtá návštěva. Toto město řadím mezi pět nejkrásnějších v Česku.

Ptala se Marie Valtrová

Epoque Quartet v kostele sv. Jana Nepomuckého, září 2021 (foto Tomáš Horák pro OKH)

Střípky z archivu (XI) – Hrob rodiny Witawských

Když jsme v *Krásném městě* č. 4/2020 uveřejnili *Střípek z archivu*, který se věnoval rodině barona Schorlemera, byli mnozí čtenáři překvapeni, protože o jeho hrobě v parku Na Náměti vůbec nevěděli. Přestože se velká část náhrobku na místě dochovala coby součást ohradní zdi, nikdo netušil, že nějakí von Schorlemerové v Kutné Hoře vůbec žili.

V dnešním *Střípku z archivu* na někdejší hřbitově Na Náměti ještě zůstaneme. V těsné blízkosti hlavního vstupu do tamního kostela Panny Marie lze totiž v dlažbě spatřit obrys obdélníku s rozměry 2,06 x 2,26 m. Není to náhodný výtvar obdélníku ani záměrný estetický prvek, nýbrž hrob (či lépe řečeno dvojhrob) dnes již zapomenuté rodiny Witawských.

Podoba hrobu se v posledních třech letech velmi změnila v důsledku probíhající rekonstrukce kostela a jeho nejbližšího okolí. Vlastník této sakrální památky a přílehlého parku, tedy Římskokatolická farnost – arciděkanství Kutná Hora, nechal totiž dané místo přetvořit. A navíc byla snata černá kamenná deska, která visela venku na kostelní zdi přímo nad hrobem a nesla stříbrný nápis RODINA WITAWSKÝCH.

Kdo byla tato rodina a co o ní dnes víme? Díky studiu archivních pramenů se podařilo najít historické informace.

Rodinu představoval Jan Witawský (1804–1877), jeho manželka Barbora (1815–1854), děti a starší bratr Václav (1800–1876). Jan Nepomuk Witawský se narodil 28. března 1804 v Hořiněvsi na Královéhradecku jako syn pekaře Josefa Witawského a jeho ženy Alžběty. Vzdělání získal v Praze, kde složil státní zkoušky a kde následně působil jako úředník magistrátu.

Dne 14. října 1839 se v malostranském kostele sv. Mikuláše oženil s Barborou Turkovou, dcerou finančního úředníka. Manželům se narodily celkem čtyři děti, z toho v Praze dvě dcery: Josefína Antonie Valentina (1840–1841) a Johana Marie (1842–1858). Ani jedna se však nedožila dospělosti, přičemž starší z dcer zemřela ještě v Praze.

Zřejmě koncem 40. let se rodina přestěhovala z Malé Strany do Kutné Hory. Zde Jan Witawský působil jako přísedící (ase-sor) krajského soudu a v této funkci se mj. v listopadu 1851 účastnil procesu s Karlem Havlíčkem Borovským.

Witawští bydleli nejprve v ulici Jiřího z Poděbrad čp. 281, brzy se však přestěhovali do domu čp. 312 v Kollárově ulici. V Kutné Hoře se manželům narodili synové Václav František Karel (1852–1852) a Václav Viktor František Karel (1853–1855), ale jak je z jejich životních dat patrné, oba brzy zemřeli.

Časově mezi úmrtími těchto synů zemřela i jejich matka Barbora Witawská, když 27. listopadu 1854 v pouhých 39 letech doma podlehla tuberkulóze. Vdovci Janovi tak zůstala jen zmíněná dcera Johana, která však ve svých 16 letech podlehla tuberkulóze rovněž. Všichni byli pohřbeni Na Náměti.

Jan Witawský se přestěhoval do Husovy ulice čp. 126-127. Tam se k němu v roce 1867 přistěhoval starší bratr Václav, narozený 19. září 1800 v Hořiněvsi. I on kdysi složil státní zkoušky a následně působil na magistrátě v Pelhřimově a Jílovém, než se stal v roce 1850 soudcem v tehdejší okresu Kouřim. Následně působil jako kouřimský okresní hejtman a po svém penzionování v roce 1867 se přestěhoval k bratrovi do Kutné Hory.

Bratři Witawští zemřeli rok po sobě: Jak uvádí kutnohorská

Podoba hrobu Witawských v květnu 2017... (foto LP)

... a totéž místo v prosinci 2020 (foto LP)

© RODINA WITAWSKÝCH ©

Nápisová deska dříve visela zvenčí na zdi kostela, dnes je uložena ve věži (foto LP)

matrika zemřelých, starší Václav podlehl 5. října 1876 „sněti starců“ a mladší Jan 8. října 1877 „sešlosti věkem“. Arciděkan Josef Peřina je pohřbil na hřbitově Na Náměti, velmi pravděpodobně do zmíněného rodinného dvojhrobu.

Když se Na Náměti koncem 19. století přestalo pohřbívat, docházelo postupně k úpravě tamního hřbitova na veřejný park. Některé náhrobky podlely zubu času, jiné byly převezeny na hřbitov Všech svatých a zbylé nejpozději v 60. letech 20. století definitivně odstraněny. V parku zůstal pouze vysoký jehlanovitý náhrobek rodiny Jiřího Zacha (1830–1887) a překvapivě také hrob rodiny Witawských, a to i s nápisovou deskou na kostelní zdi. Důvod zachování náhrobku rodiny

Zachovy je zřejmý, Jiří Zach totiž představoval významného kutnohorského architekta a pedagoga (a jeho jméno nese jedna z ulic v Hloubce). Proč však v parku zůstal i hrob rodiny Witawských, je dodnes záhadou. Podaří se někdy najít vysvětlení? Až do roku 2018 míval hrob Witawských kamenný obrubník a kryla ho hlína porostlá plevellem. V rámci rekonstrukce exteriéru kostela byly obrubník i hlína z hrobu odstraněny a v prosinci 2020 jeho plocha vydlážděna rozměrnými kamennými dlaždicemi. Hrob se tím snížil na úroveň okolního terénu. Sňatá nápisová deska zůstala uložena v kostelní věži a s jejím návratem ven na zeď se zřejmě nepočítá.

Kolemjdoucím si tak tohoto hrobu už vlastně ani nevšimnou.

Lukáš Provaz

Prameny: AHMP, Sběrka matrik, ŘKF sv. Mikuláše, matrika nar. 1838–1843 a odd. 1811–1840; SOA v Praze, Sběrka matrik, ŘKF Kutná Hora, matrika nar. 1850–1854, zemř. 1838–1852, 1853–1864, 1864–1877 a 1877–1888; SOA v Zámrsku, Sběrka matrik, ŘKF Hořiněves, matrika nar. 1796–1841

Literatura: *Po dvaceti letech: porotní soud Karla Havlíčka Borovského, který dne 12. listopadu 1851 odbýván byl u c. k. Zemského soudu v Hoře Kutné.* Praha 1871; ŠPIRITOVÁ A. *Slovník představitelů státní správy v Čechách v letech 1850–1918.* Praha 1993

Snesení zvonů Michal a Ludvík

Na začátku 18. století byly ze zaniklé dřevěné zvonice přesunuty do jižní věže Jezuitské koleje tři zvony náležející k chrámu svaté Barbory. Jsou to zvony Michal, Ludvík a Barbora, které vlastní Římskokatolická farnost – arciděkanství Kutná Hora. Zvon Michal má průměr 149,5 cm, hloubku 114 cm a hmotnost cca 2,4 tuny. Byl ulit v roce 1493 mistrem Ondřejem Ptáčkem v Kutné Hoře. V roce 2018 bylo zjištěno vytlučení zvonového věnce, a tak od té doby tento zvon mlčel.

Větší zvon Ludvík má průměr 184,5 cm, hloubku 144 cm a hmotnost cca 4 tuny. Byl ulit tímtéž zvonařem v roce 1510. V roce 2018 byla na těle tohoto zvonu zjištěna trhлина, a proto se i on musel odmlčet. Jediným funkčním svatobarborským zvonem tak zůstala Babara z roku 1536.

Odbornou opravu poškozených zvonů zajišťuje mistr zvonař Ing. Petr Rudolf Manoušek, s nímž kutnohorská farnost spolupracuje dlouhodobě (před čtyřmi lety např. ulil nový zvon Jakub Maria pro farní kostel sv. Jakuba). Nyní 13. října navštívil Kutnou Horu, aby v Jezuitské koleji provedl potřebná měření a připravil zvony ke snesení – sundal je ze zvonových stolic, rozebral rohatiny atd.

V pátek 12. listopadu dopoledne začaly ve věži práce na transport zvonů. V předstihu muselo mj. dojít k vyjmutí středového sloupku okna, aby vznikl dostatečně velký vstupní otvor. Před budovou byl přistaven autojeřáb a kamion.

V pravé poledne se úvodního slova ujal arciděkan P. Jan Uhlíř a zvonům i celé akci požehnal. Samotné snesení zvonů (nejprve většího Ludvíka, poté Michala), jejich hlavic a srdcí trvalo do půl páté. Lidé měli možnost sledovat celou akci z vyhlídky kaple Božího těla a také od chrámu sv. Barbory, bezprostřední okolí věže však zůstalo z bezpečnostních důvodů uzavřeno. O akci se zajímala média, včetně České televize a Českého rozhlasu.

Snesené zvony byly posazeny na připravené dřevěné palety

Petr R. Manoušek se zvonem Ludvík zavěšeným na jeřábu (foto © Jana Vyčítalová)

Zvony Ludvík (vzadu) a Michal na zemi před Jezuitskou kolejí (foto © Jana Vyčítalová)

na zemi, poté naloženy na kamion a nakonec odvezeny do zvo-
nařské dílny Eijsbouts v holandském Astenu. Právě s ní totiž
P. R. Manoušek dlouhodobě spolupracuje, protože jeho vlastní
dílna na Zbraslavi nemůže být obnovena vzhledem k její lokaci
v zátopové oblasti.

V Holandsku nyní probíhá oprava obou zvonů, která je kvůli
závažnosti jejich poškození technicky i finančně náročná.
Kutnohorská farnost proto vypsala veřejnou sbírku *Zvony*

pro Barboru – Aby svatobarborské zvony nemlčely. Dárci
mohou přispět jakoukoli částkou buď na transparentní účet
č. 6008553379/0800, nebo vhodit peníze do připravených
pokladniček. Jedna je umístěna v chrámu sv. Barbory, druhá
je putovní.

Náklady na opravu zvonů přesáhnou 1,2 mil. Kč, z čehož
668 tis. hradí dotace Středočeského kraje. Do Kutné Hory by
se měly zvony vrátit na jaře 2022.

Soňa Krejčová

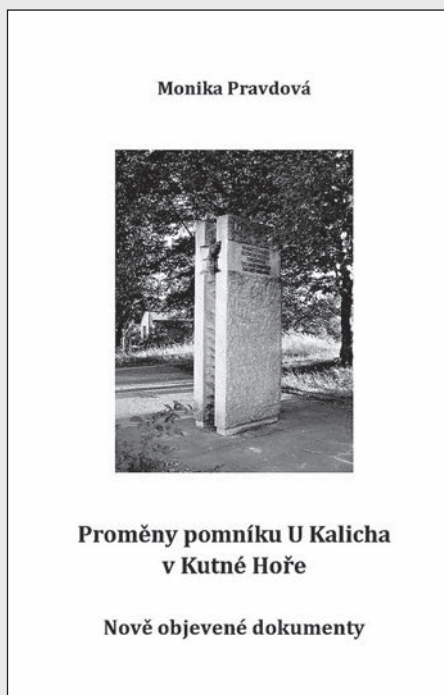
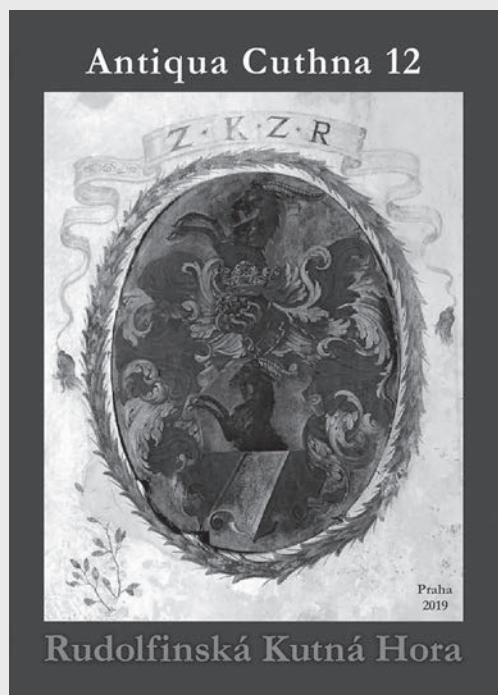
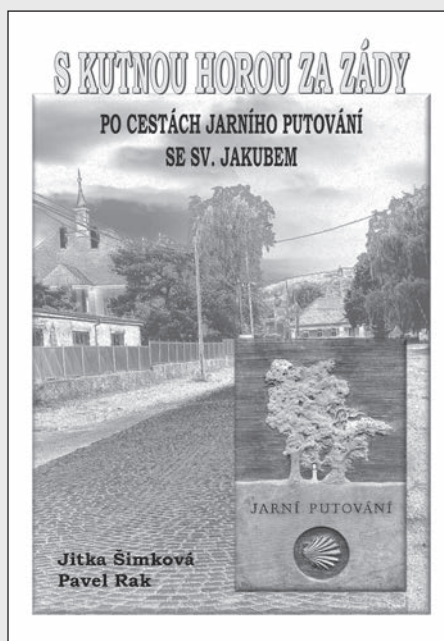
Nové kutnohorské publikace

Literaturu s tematikou Kutné Hory obohatily v posledních
měsících tři novinky:

SOA v Praze – Státní okresní archiv Kutná Hora, Nadace
pro dějiny kultury ve střední Evropě a KLP – Koniasch
Latin Press společně vydaly 12. číslo odborně-historického
sborníku *Antiqua Cuthna*. Jeho podtitul *Rudolfínská Kutná
Hora* odkazuje na konferenci konanou ke 400. výročí úmrtí
Rudolfa II. Sborník nese v roce 2019 a obsahuje mj. příspěvek
historika prof. Petra Vorla, kunsthistoričky dr. Blanky Altové
či archivářky dr. Jany Vaněčkové.

Na podzim vydal publikaci také Hlízovský unikátní spolek.
Práce Mgr. Jitky Šimkové, Pavla Raka a jejich spolupracovní-
ků nese název *S Kutnou Horou za zády* a podtitul *Po cestách
Jarního putování se sv. Jakubem*. Knížka se dotýká minu-
losti Hlízova, Kaňku, Libenic či Nových Dvorů, hlavně však
popisuje tamní kulturní, společenské a jiné aktivity. Autoři
publikaci slavnostně představili 19. října v Městské knihovně
Kutné Hory, kde jí požehnal sedlecký farář P. Pavel Tobek.

Čerstvou novinkou je práce *Proměny pomníku U Kalicha
v Kutné Hoře*. Napsala ji Monika Pravdová a vydalo kutno-
horské Vydavatelství a nakladatelství Martin Bartoš (Kuttna).

KRONIKA

Sedlecký farář **P. Pavel Tobek** se od 1. října stal současně administrátorem excurrento pro Záboří nad Labem. Sedleckou farnost vede od roku 2009 a je zároveň vikářem Kutnohorského-poděbradského vikariátu. Před třemi lety obdržel čestný titul osobního děkana.

K dvoustému výročí narození **Charlese Baudelaira** vznikla v Galerii Středočeského kraje výstava „Samota uprostřed davu“. Kurátoři Kristýna Jiráková a Richard Drury představili vliv tohoto prokletého básníka na české umění. O Baudelairovi přijel přednášet literární historik a překladatel prof. Jiří Pelán a básníkovy verše recitoval J. H. Krchovský.

V rámci **Dne architektury** 2. října pořádal památkář dr. Aleš Pospíšil prohlídku Tellerova cukrovaru v Čáslavské ulici.

Spolek Denemark se rozhodl v lese Na Rovinách připomenout **zaniklé středověké kostelíky**. V někdejší obci Roveň stál kostel sv. Petra a Pavla a v Pněvicích kostel sv. Václava. Oba existovaly do konce 18. století a nyní je díky nápadu dr. Pavla Nováka na místě připomínají symbolické portály.

Památný den sokolstva si 8. října připomněla TJ Sokol Kutná Hora **Večerem sokolských světél**. Malý lampionový průvod prošel od Sv. Barbory na nám. Národního odboje, kde byli u pomníku připomenuti sokolové perzekvovaní nacisty. Pietní akt doprovodil zpěvem USPS Tyl.

Charitní Středisko Na Sioně připravilo na 9. října dobročinný závod gumových kachniček na Vrchlici – **Pošli kačku**. Zájemci si koupili účast a výtěžek přes 43 tis. Kč byl určen na podporu dětí se zdravotním znevýhodněním.

Na Gymnáziu Jiřího Ortena zněl 15. října benefiční **Koncert pro Terezku**. Kapela Zatím Anna, kterou tvoří převážně absolventi GJO, věnovala výtěžek z dobrovolného vstupného rodině vážně nemocné Terezky.

Dne 20. října uplynulo 70 let od úmrtí kutnohorského básníka a dramatika **Rudolfa Krupičky** (1879–1951). Poslední rozloučení proběhlo ve foyer Týlova divadla, na jehož schodech Olga Scheinpflugová recitovala Krupičkovu báseň „Krásné město“ (právě podle ní se jmenuje náš časopis). Kremace v Praze se účastnily stovky smutečních hostů, před nimiž recitoval Eduard Kohout. Na MNV Kutná Hora zaslali kondolenci Petr Bezruč, Růžena Nasková nebo Václav Vydra. Krupičkův hrob se nachází na hřbitově Všech svatých.

V Dačického domě přednášel 21. října policejní historik dr. Michal Dlouhý o **Bohuslavu Koubovi** (1911–1942) Smrt Parašutisty. Tento velitel skupiny Bioscop byl vysazen v protektorátu a před předáním do rukou gestapa spáchal v Kutné Hoře sebevraždu, aby neohrozil další příslušníky odboje. V květnu 2022 mu bude v našem městě odhalena pamětní deska.

Ve Spolkovém domě byla 21. října zahájena výstava prací studentek školy **výtvarných kurzů SDAP**. Výstavu uvedli doc. Stanislav Diviš a Aldin Popaja a zahrála skupina Krásné nové stroje. Od 26. listopadu následovala výstava z děl Hany Richterové.

Schola Čáslav, Mamáter Poděbrady, Vox Bohemica Český Brod, Karlovarský pěvecký sbor, Zpěvácký spolek Hlahol Praha a Symfonický orchestr Vox Bohemica společně večer 23. října v sedlecké katedrále přednesly Jenkinsovu skladbu **The Armed Man (Mše za mír)**. Dobrovolně vstupné věnovali účinkující na opravu Kostnice. Do 30. října probíhala v podkroví katedrály také výstava děl Jitky Rudolfové „Co na srdci, to na plátně“.

Téhož dne měla v Tylově divadle premiéru hra **Penzion pro osamělé dámy**. V režii Václava Veselého účinkovala Marcela Jiroušková, k jejímuž životnímu jubileu byla hra věnována, dále Eva Bicanová, Petra Klailová a Mikuláš Ečer. Paní Jiroušková letos obdržela titul čestného člena Ochotnického spolu Tyl.

Nadační fond dr. Dagmar Lieblové uspořádal 24. října on-line přednášku věnovanou **Františku Zelenkovi** (1904–1944), architektovi, scénografovi a grafikovi původem z Kutné Hory.

Kino amatérských filmů promítalo 26. října v budově průmyslové školy dokumenty o historii města v letech 1948–68. Stalo se tak u příležitosti 30. výročí založení Videofilm studia Kutná Hora. Dne 30. listopadu kino uvedlo medailonek místního filmového režiséra, herce a divadelního ochotníka Karla Krause.

Výročí **vzniku ČSR** si tři desítky účastníků připomněly 28. října u pomníku TGM. Nechyběli starosta a místostarostka města, skauti, sokolové i představitelé církví.

V rámci **Dne Středočeského kraje** připravila 28. října krajská muzea a galerie program zdarma či za symbolické vstupné. V GASKu byla k vidění Kutnohorská iluminace a v Českém muzeu stříbra se konala mj. burza knih. Na Hrádku byla také na závěr sezóny otevřena výstava nových sbírkových předmětů.

V říjnu vydala hard-popová **kapela Vesper** nové CD. Protože je její v pořadí šesté, nese název „Vesper VI“.

V rámci rozšíření výstavy **GASK pod širým nebem** obohatila zahrady Jezuitské koleje další monumentální díla: Prof. Adéla Matasová zde vystavuje „Dešťovou stěnu“, Kryštof Hošek plastiky „There is more“ a Martin Kocourek „Lilii“. V listopadu galerie zahájila výstavu Emila Zavadila „Ornament – geometrie – hra“ a výstavu autoportrétů ze svých sbírek.

Městská knihovna Kutná Hora pokračovala v tradičních akcích jako Listování, Večer poezie, Hrátky s pamětí, výstavy, autorské čtení Martiny Preissové... a uzavřela další ročníky Univerzity volného času a Virtuální univerzity třetího věku.

□
Gymnázium Jiřího Ortena pořádalo 5. listopadu po třech letech celoškolský **Veletrh cestovního ruchu**. Tentokrát se staly tématem kraje ČR, a tak třídní kolektivy pro sebe i veřejnost připravily zajímavosti o historii, památkách, osobnostech či zvycích. Nechyběla výzdoba, pokrmy či kostýmy, do nichž se studenti oblékli. Zahájení festivalu proběhlo za účasti mnoha hostů, včetně středočeské hejtmanky Petry Peckové.

□
Kutná Hora se 9. listopadu připojila k jedenácti městům, kde se uskutečnil projekt **Stromy lásky**. Akci organizuje Lenka Kryštofová jako památku na svého obětavého manžela. Ginkgo biloba byl vysazen nedaleko úvozové cesty ze Šipší na Kaňk, a to jako symbol lásky a povzbuzení pro všechny lidi v dnešní nelehké době.

□
Na sv. Martina připravily katolická farnost a Oblastní charita Kutná Hora **Svatomartinský lampionový průvod** od Arciděkanství k chrámu sv. Barbory. Tam dramatický kroužek ZUŠ předvedl scénku ze života zmíněného světce. Již o dva dny dříve pořádala průvod se sv. Martinem na koni také MŠ Pohádka.

□
Dne 12. listopadu měla v Galerii Felixe Jeneweina vernisáž výstava obrazů **Dominika Běhala**. Kurátorem výstavy byl ředitel galerie Aleš Rezler.

□
Na 13. listopad připravily GASK a Klub přátel vína v Kutné Hoře **Svatomartinské hody**. V kongresovém sále se podávaly husí speciality a k příjemné atmosféře hráli Bon Swing. Ve Štábním domě se degustovala svatomartinská vína a zazněly přednášky o svatomartinské tradici či odkazu sv. Václava.

□
Výročí **17. listopadu** jsme si připomněli několika akcemi: Pod názvem „Samet na průmyslovce“ připravila SPŠ odpolední program, při němž vystoupily kapely KluciZND a Ahoj Moře. Na podvečer přichystali město, katolická farnost, Gymnázium J. Ortena, průmyslová škola, střední odborná škola a skauti setkání u Vlašského dvora. Starosta a místostarostka města zde pronesli projevy a položili kytici k pamětní desce. Studenti četli ukázky z knihy „Ten den – 17. listopad 1989“ a zazpíval sbor Gaudeamus. Ve Sv. Barboře následovala děkonná mše za svobodu a demokracii.

Pamětní deska na Vlašském dvoře (foto LP)

□
Kutná Hora se 20. listopadu připojila ke **Sbírci potravin**, při níž je možné koupit trvanlivé potraviny a drogerii a věnovat je do připravených košů pro lidi v nouzi. Akci pořádala Oblastní charita Kutná Hora v supermarketu Billa, kde dárci věnovali rekordních 960 kg zboží.

□
Osadní výbor Sedlec uspořádal 20. listopadu v Zámecké ulici **Sedlecký adventní jarmark**, na nějž v sedlecké katedrále navázal koncert Viktora Darebného (varhany) a Jana M. Hájka (zpěv).

□
Téhož dne se v Lorci konal **benefiční ples** spolku Cesta životem bez bariér. Večerem tradičně provázel herec Pavel Nový, k tanci hrál B-Dance Band a výtěžek byl věnován hendikepovaným dětem a mládeži.

□
Herec, recitátor a čestný občan Kutné Hory **Alfred Strejček** oslavil 24. listopadu kulaté 80. narozeniny. Před čtyřmi lety náhle onemocněl vzácným syndromem, ochrnul a nyní dlouhodobě pobývá v sanatoriu v Prosečnicích, proto mu přejeme především hodně zdraví.

□
Vánoční strom na Palackého náměstí se sice rozsvítil 4. prosince, ale v důsledku protipandemických vládních opatření se při **Oslavě sv. Barbory** nekonal ani trh, ani kulturní program. V chrámu sv. Barbory byla k počtě této patronky města sloužena mše. Celebroval ji P. Filip Foltán, administrátor v Opočně a někdejší kutnohorský kaplan.

P. Filip Foltán (upravo) a P. Jan Uhlíř při Oslavě sv. Barbory (foto Jan Šmok)

□
Prosinec nabídl mnoho **adventních koncertů**, z nichž vybíráme aspoň některé: V sedlecké katedrále uspořádal Nadační fond Mikuláše Daczického z Heslova koncert K. Cingrošové Žmolíkové (soprán), Z. Šolcové (harfa) a Pěveckého sboru Cancioneta Praha. V kostele sv. Jana Nepomuckého nejen hrál kytarista L. Sommer, ale také zpíval USPS Tyl při benefičním koncertu „První adventní svíčka pro charitu“. U Trojice vystoupila N. Žáčková a v GASKu Kutnohorský komorní orchestr. Vedle koncertů nabízel advent také výstavy: Na Hrádku připravilo muzeum výstavu „Bruslení na ledu i parketu“ a v Nepomuku pořádala vánoční výstavu agentura Veselý lidový rok.

□
Zpěvák a hudebník **Luboš Pospíšil** představil 9. prosince v rámci svého koncertu v Blues Café své nové CD „Poesis beat“.

Lenka Frankovicová – Eva Entlerová – Lukáš Provaz

ISSN 2571-4538

9 772571 453004